

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop, (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
No. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

KLADÓ-DELETIAI-NAVIA

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — 320
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 3-50
Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 csk
Egy szám — 1-50 csk

1924 március 11 Kedd

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 58. szám

5684. Ádár sáni 5

Marne — Zürich

Ugy látszik, hogy a zürichi tőzsde a frank kurzusa és Poincaré beszédének hosszúsága között nem tudja az összhangot megteremteni. Poincaré pár nap előtt a francia kamarában háromórás beszédet tartott, amely után a francia lapok azt a jóslimert megjegyzést hozták, hogy „a kormány helyzete megszilárdult”. Ezzel szemben a kormányelnöki beszédek szónoki sikerei iránt ugylátszik kevés érdeklődéssel bíró zürichi tőzsde ma már száz pontos eséssel nyitotta meg a frank körüli harcot és a newyorki tőzsde husz ponttal jegyezte alá a frank árfolyamát.

A zürichi tőzsdén egy súlyos ütközetet vezetett el Poincaré, melynek jelentősége legálábbis felér a marnei csatával. Csak a távoli szemlélő láthatja úgy, mintha nem ugyanannak a háborúnak két döntő ütközete: Marne és Zürich. Amott az előrenyomulás mélységével, a foglyok számával, a veszteséglistával és a szákmányul vett háborus anyaggal fejezték ki a győzelem, illetve az ellentét veszteségének nagyságát. Abban az ütközetben azonban, melyet a világ tőzsdéin, és elsősorban Zürichben folytatnak, a vezérkari jelentést egyszerű tőzsdetitkárók adják hírül és hangzatos stratégiai beállítás helyett csupán egy számot táviratoznak szét a világra. Ehhez a számhoz nem kell kommentár, e jelentés elhallgatja a sebesültek és halottak számát és a zsákmányokról sem emlíkezik meg. Csak egyszerű valutajelzés: a frank esett.

A világháboru után már megszoktuk, hogy egyes országok gazdasági helyzetét a zürichi kurzus után ítéljük meg. Már nem egyszer jelentette Zürichben az a pár pont esés, hogy Bécsben, Budapesten, vagy Berlinben ezt a pár pontot a tömeg úgy eszkomptálta, hogy rendőrségi kordont kellett vonni az üzletek elé s így tartották fel a vásárlási pánikot. A zürichi árfolyam csak a harc kimenetelét és fizisát jelző legfőbb jelentés, maga az ütközet színhelye egy egész világ és a harc résztvevője a kis escesemőtől, aki nem tud tejhez jutni a drágaság miatt, a nagy iparosig, ki tüzemét redukálni kénytelen, mindenki, aki csak él. Ennek a harcnak is vannak sebesültjei a polgári értelemben véve is és vannak halottai is. Mert halottak közé számít nemcsak az ember, de a gyár is, melynek kürtje nem hiv munkába többé senkit és a gép is hajtéerő nélkül, munkátlanul rozsdásodik a gyár homályában.

Ennek a nagy háborúnak marnei nagyságu ütközete folyik mostanában. Ez az új Marne azonban nem a francia győzelmet hozza, de a francia nép súlyos vereségét. Ezt az ütközetet nem hadvezérek és nem katonai vezérkari szállások generálisai diktálják, de pénzügyminiszterek, nagy bankok vezetőemberei, hatalmas tőkekoncentrációk. Ez az ütközet titkosabb, mint a buvárhajók tengeralatti futása, eszközeiben gyorsabb a leggyorsabb repülőnél is. Ezt az ütközetet simán, tőzsdéi usanceok kimért keretei között vívják meg. Ez az ütközet nem respektálja az országhatárokat, övé a tenger mélye, melyen át kábelek zugják a kemény számokat és övé a levegőég végtelensége, mely szikratávíró állomások hullámain juttatja el a világ minden részébe azt a számot, mely önma ában véve csak pusztá értékjelző csupán, jelentőségében azonban milliókat — tőkében és emberben — mozgató harc végső konzekvenciája.

Ebben a harcban nem kötnek szövetségeket. Minden valuta önmagáért harcol és mindenki ellen. Minden valuta az egész világ ellen. És így bizonyos, hogy abban a nagy csatában, amelyben a frank elvérzik, ép úgy szerepei játszik a fontsterlinges tőke érdekeltége, mint a dolláros, vagy aranymarkás tőkehadsereg. Bizonyos az, hogy ebben a harcban békét kötni sem lehet, mint ahogy szövetséges társa sem akadhat. Minden állam törekvése csak az lehet, minél inkább csökkenteni a surlódó felületeket,

győzni se akarni, hogy ezáltal veszteséget se szenvedhessen. A *statioitás*, az árfolyam nyugodtsága az, amely a békét jelenti ebben a harcban.

Franciaország nem fejezte be a maga háboruját a békekötéssel. Mintahogyan a világháborút békekötésekkel befejezni nem lehet, csak stabilizált tőzsdéárfolyamokkal. A modern világban a háborút indíthatják ugyan hadvezérek, de a békét csak a fináncpolitikusok köthetik meg. A békeokmány pedig soha sem súlyos mondatokba foglalt és nehéz e határozású diplomáciai okirat, de egyszerű tőzsdéi ár-

folyam, amely annál értékesebb minél, állandóbb jellegű.

Franciaország nagy harcának történelmében az iskoláskönyvek Marne fogják ama bizonyos aranylapra feljegyezni. A világtörténelem könyvét azonban nem „aranylapokból”, hanem tőzsdéi árfolyamlapokból kell összeállítani. A marnei csata mellé így kerül a zürichi tőzsdényítés árfolyamlapja, bizonyoságul annak, hogy milyen könnyű azt a győzelmet, amelyet emberéletek árán, fegyverrel a kézben, a haretéren kivívtak, a tőzsde atmoszférájában elveszíteni.

Husszein kiáltványa a világ összes mohamedánjaihoz

Anglia az új kalifátus mögött. Eladják a török császári család kincselt

Jeruzsálem, március 10. Husszein emir, Transzjordánia, Mezopotámia és Hedzsasz királya mint új kalifa, kiáltványt intézett a világ mohamedánjaihoz. Arab körökben azt hiszik, az egész izlamvilág csatlakozni fog az új kalifához, már azért is, mert a száműzött török császár és Medzsid kalifa Európába vonult, ahol kalifai jogait nem gyakorolhatja.

A francia sajtó Hedzsasz királyának, Husszeinek mohamedán kalifává történt kikiáltását igen veszedelmesnek tekintik a francia érdekekre. A lapok megalapítják, hogy az új kalifátus megalakítása Anglia nagyszerű manővere. A detronizált török császári család vala-

menyi férfitagja már szombaton elutazott Konstantinápolyból. A visszamaradt női tagokat Angora utasítására felszólították, hogy hétfőre hagyják el az országot. A török kormánynek az a szándéka, hogy a császári palotákban lévő mükincseket és értéktárgyakat eladja és a vételárból befolyt összegeket a török államadósság csökkentésére fordítja.

A területi svájci hatóságok jelentik, hogy Abdul Medzsid kalifa ott tartózkodásának politikai szempontból nincsen semmi akadálya. A kalifa kijelentette, hogy még nem tudja, hol fog végleg letelepedni és nem ismeri el törvényesnek az angorai nemzetgyűlés határozatát.

Poincaré lemondásra készül

A francia szenátusban elvetették a kormány pénzügyi javaslatait. Száz ponttal ismét esett a frank. Állandóan emelkednek az árak. Kíséggel esett országos a valutazuhanás megakadályozására

(Cluj-Kolozsvár, március 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szikratávíró ma 20-25-ös jegyzéssel hozta a francia frank nyi árfolyamát Zürichből, ami kereken százpontos zuhanást jelent a tegnapi zárlattal és 152,5 pontnyi esést a tegnapi nyitókurzussal szemben. A newyorki tőzsdén is újabb husz ponttal esett a frank. Ennek következtében valóóságos pánik keletkezett Pári-ban. A lakosság megrohanta a kereskedéseket és élelmiszerüzleteket, ami

katasztrófális drágasági hullámot idézett elő.

A liszt mázsája egyszerre 135 frankra hágott, a hagyma 76 frankról 135 re, a burgonya minőség szerint 45-től 53-ra, 70 re és 100-ra emelkedett, de mindenki újabb áremelkedéssel számol és ezért a kereskedők nem akarnak kiszolgálni.

Párisi híradások szerint egész Franciaországban nagy az elkeseredés. A nép mindenért a kormányt okolja, amely tehetetlen a frank katasztrófájával szemben. A súlyos helyzettel kapcsolatban tegnap az Elysében fontos tanácskozás volt, amelyen Millerandon és Poincarén kívül a Francia Bank igazgatója és számos pénzügyi kapacitás is résztvett

a frank szanálása ügyében szükséges intézkedések

megbeszélésére. A kormány a szenátustól a pénzügyi javaslatok sürgős megszavazását fogja kérni, hogy ezzel véget vessen a Francia Bank kölcsönrendszerének.

A szenátus pénzügyi bizottságánál azonban a pénzügyi javaslatok bizonyos nehézségekbe ütköznek, mert a bizottság a törvényrendeletek ellen foglalt állást. Most olyan áthidaló formulát keresnek, amely a kormány akciószabadságát lehetővé tegye, de intézkedéseit azonnal bejelentse a parlamentnek, amely-

nek ellenőrző szerepe állandóan érvényesüljön. A szenátus csakis ebben a formában akarja elfogadni a pénzügyi javaslatokat. Újabb jelentés szerint a szenátus pénzügyi bizottsága

tizennyolc szavazattal hét ellenében elvetette

a kormánynak a kamarában keresztülhajsolt törvényjavaslatát a pénzügyi felhatalmazásról. Emiatt a kormány rendkívüli minisztertanácsra ült össze. Azt hiszik, hogy a frank újabb zuhanása és a pénzügyi javaslatok visszautasítása miatt beáll a kormányválság.

Cailleaux beszédet mondott Montpellierben a francia pénzügyi és politikai helyzetről. Kijelentette, hogy az országnak minél előbb meg kell szerezni a megegyezései békét, mert csupán a hitelezők bizalmának ébrentartásával lehet új hiteleket kapni.

Mitől a vasuti személytarifát ötven százalékkal felemelték.

A „Matin” mai száma közli azokat az intézkedéseket, amelyeket a francia kormány sürgősen életbe akar léptetni. Poincaré semmi esetre sem fogja megengedni

a bankjegyforgalom további szaporítását

és legerélyesebben meg fogja akadályozni a frank esésére számító spekulációt. Az állami banknak a többi bankkal együtt fel kell venni a harcot a kül öldi bankokkal szemben, amelyek a frank ellen állandó offenzívában vannak. Az államháztartást mielőbb egyensúlyba hozzák. További kölcsönről nincs szó. Ha

a szenátus magatartásáért Poincaré lemond,

feloszlatták a parlamentet, vagy összehívják a nemzetgyűlést.

A miniszterelnök lemondása nagyon valószínű, mert a szenátusi bizottságnak azt a javaslatát, hogy általános meghatalmazások helyett inkább takarékosági intézkedéseket tárgyaljanak, Poincaré nem fogadja el, hanem újból felveti a bizalmi kérdést.

Genf

(Genf, március 10. Az Uj Kelet munkatársától.) Nehány napra átjöttem Genf-be. Mintha el sem mozdultam volna Franciaországból, olyan változatlan, olyan hasonló, olyan semmiben sem különböző városba kerültem, olyan városba, amelyről meg sem látszik, hogy Svájcban van, az ember azt hinné, Páris valamelyik külvárosa. A vonatom reggel hat órakor futott be, még sötét volt, kimentem a pályaudvar elé és be egy brasszériába. A márványpult épügy görbült, a bronz-, alumínium- és rézüstök épügy forrtak, a büffé épügy tele volt aperitívokkal, a croissantok, briocheok, madelaineok épügy ott álltak az asztalokon a gyéfénykosarakban, mint akár-melyik montmartrei kávéházban és a közönség is, amely már ebben a reggeli órában bevetődött, ugyan-azokból a piroskás férfiakból, apró, rizsposos anyó-kákból került ki, ugyanúgy pálinkát ittak kávé helyett, látszott rajtuk: ugyanolyan könnyelmű életfelfogásnak felületeslátású emberek, mint a francia főváros kispolgárai. Hát ez Svájc? Hol van itt a jó, tiszta levegő, hol vannak itt a vérdus tüdők, a tágrányított szabad szemek, sehol nem láttam az egészséges életpályán mozgó egzisztenciák egyikét sem, hanem minden itt is olyan pálott volt, olyan csenevész, mintha ez nem is az alpesi hegyek köz-ött, hanem azon a síma, unalmas, tág síkságon volna, amelyen Páris is fekszik, amelyre mindig esik az eső, amely felét mindig köd van, amely-ben egyetlen mély slukkot nem lehet szívni jó oxigénese levezéből, ellenben Coty és Houbigant laboratóriumaiából felpálló gőzök facsarják az em-ber orrát. És az a pirosság, ami az arcokon van, nem a tej pirossága, nem a vajból lett vér, ezek ezek az emberek nem ülnek molkerekikben, soha korán fel nem kelnek, XIV. Lajostól valók, de még inkább III. Lajosától, a polgárkirálytól, aki alatt már delutánonként és még munka előtt haj-nalban is már, külvárosi kis kocsmákban gyüle-keztek, a mai, későbbi kor burzsoái: kisiparosai, kis-kereskedői, kisgazdái, szőlőbirtokosai. Eh, hagyom-őket az ördögbe, megyek tovább, hátha betalállok valami igaz svájci látványosságba, hátha elkerülök valami szép nagy hegy alá, valami istállóba, ahol fehérrőtös leányok teheneiket fejnek, vajot köpül-nek, tejfölt készítenek, ilyen tiszta üde kis lát-vány kell már nekem a sok csunya nap után, a sok nyomorúság után, a proletárkonyhák után, a gyárvárosok után, a piszkos kis szállodák után, azután a sok öreg anyóka után, akik ahelyett, hogy odahaza a kandeló mellett ülne, harisnyát fejelnének, tejet szűrsőlnének, ehelyett egész nap a brasszériákban töltik az idejüket és úgy isszák az alkoholt, mint a kocsisok és az utcaseprők. De nincs az a világ, az a jó tejeeskés világ, az itt Genfben nincsen, nézem az órámat, most már hat-van perce kószálok a reggeli genfi piacon, hát mondhatom, ugyanaz a hegyes kiabálás, ugyanaz a kofáskodás, mint a Les Hallesnál, amikor azt hittem, hogy csak át kell jönnöm Petit Croix-nál és azonnal elül az a piaci zsvaj, ez a sok hiábavaló szószátyárkodás, ez a sok fecsegés és be fogok jutni a jó svájci cend kellős közepébe és úgy fogok aludni, mint a tej. Hát ne lezyek-e felbőszülve, hogy itt megint csak ugyanazt találok, mint ami Párisban volt, élesnyelvű embereket, zsvajt, tülekedést, bensőség nélküli életet és semmi olyat, ami: elmélyülés, mint az elmélyült mély vízek, a zürichi tó, vagy a genfi, a mély nyugodt vízek, nyugalom, megállapodottság, szép nyugodt élet, nem, nincsen. A házak is. Nincs ezekben semmi stílus, nem csinálta ezeket építőmester, ha-nem csak nagy építészeti iroda, költőknek, művé-szeknek nem élvezet a látásuk, nem is lehet rájuk másodpercnél tovább nézni, egyformák mind, Pá-risban is ilyenek voltak. Az a mindenféle építkezési különlegesség, amiről azt hittem, hogy van, azok a csipkézett házak, azok a díőfaburkolatok, azok a hirtelen ereszkedő tetők, azok az éles ablakvágások és az utcák is: azok a meredekek és mélyek, azok a kanyargók és merészek és óvárosokban azok az utvesztők, nincsen itt, nincsen egy sem, nem ta-láltam itt egyre sem olyanra, pedig mióta megyek már, azt sem tudom hány utcát, olyan egyforma széles, olyan egyforma ma-gasak voltak bennük a házak, mintha most is az elsőn volnék, pedig átjöttem már vagy huszan. Hát, egyszóval, nagyon csalódtam. A nap már jó magasán jár, nehéz is már menem, fáradt is vagyok már, unom az egész mozgást, talán tovább, talán beljebb, ott kerül elém az én igazi Svájc, az én iskoláskönyvekből való kis országom, az er-dős, tavas, molkerájós, lefelmenő, kanyargós, de csendben lévő, rossz idegeknek való, pihentető, édes kis Svájc. Este utazom Zürichbe. Ben Ami

Averescu a beszaráblai kérdésről

Szemrehányást tesz a liberális kormányának. Románia külpolitikai orientációjára

(Róma, március 10. Az Uj Kelet tudósító-jától.) Az olasz lapok érdekes interjút közölnek Averescu tábornoktól. Mussolinira nagymértékben hízegő bevezetés után Averescu kijelentette, hogy Romániának a nagyantanttal szemben való politikája mindaddig a nagyhatalmak felé fog orientálódni, amíg a nagyantant létező való marad. Sajnos azonban

a nagyantant nem mutat olyan erős alapot, amely minden kétséget kizárna a jövőre vonatkozólag. A kisantant kizárólagos célja az önvédelem és ezért foglal Románia helyét a kisantantban.

Averescu sajnálkozását fejezte ki afelett, hogy az olasz közvélemény félreértette a Romániával fennálló pénzügyi kapcsolatra vonatkozó eszmecseréjét, amelyet Mussolinivel folytatott. A beszará-

blai kérdésről azt mondta Averescu, hogy jobb lett volna, ha Bukarest és Moszkva között már előre közvetlenül elintézték volna ezt a kérdést. Abban az időben, amikor 1921-ben átmenetileg ő volt a külügy-miniszter, Averescu kezdeményező lépéseket tett ebben az irányban és a román delegátusok, akik Varsóban találkoztak az orosz megbízottakkal bizonyos

méltányossági alapot találtak a meg-egyezésre.

Az utána következő külügyminiszter sajnos nem osztotta az ő véleményét. Averescu mégis azt gondolja, Oroszország nem cselekedte helyesen, ha ezt a hibát kihasználta és mai megerősödött nemzetközi helyzetének tudatában visszavonná azt, amit a multban Romániának koncedált.

Harding még nem vállalta el a magyar pénzügyek ellenőrzését

Csempészés okozta a korona legutóbbi esését. Beteg az egyik népszövetségi delegátus. Nyolc befejezett és tizennyolc megkísérelt gyilkossággal vádolják Márfyékát

(Budapest, március 10. Az Uj Kelet tudósító-jától.) Harding, akit Magyarország ellenőrző főbiztosává szemeltek ki, Párisba érkezett. A pályaudvaron többek között Hevesi magyar ügyvivő fogadta Hardingot, aki kijelentette, hogy kizárólag magántermészeti ügyek még visszatartják a főbiztosi tisztség elfogadásától.

A népszövetségi kiküldöttek távirailag jelentést tettek Genfben a népszövetségi tanácsnak, amely így a magyar szanalási program részleteivel is fog foglalkozni. Legutóbb a jegybank-ról és

kereskedelempolitikai kérdésekről tár-gyaltak

a delegátusok. Az a kellemetlenül zavaró ese-mény, hogy Avanol francia népszövetségi dele-gátus hurutos tüdőgyuladást kapott és most be-tegen fekszik a Hungária-szállóban, némileg meglasztotta a bizottságok munkáját.

Beavatott körök szerint a magyar korona legutóbbi áresése nem vezethető vissza gazda-sági okokra, azt a nagyarányú koronacsempé-szés idézte elő. A devizaközpont utasítására a rendőrség valutaellenőrző közegei

széleskörű nyomozást indítottak.

Tömeges letartóztatás Csehszlovákiában a benzinpanama miatt

Magasállású katonatisztokat és miniszteri hivatalnokokat kompromittált a vizsgálat. Rosszabb minőségű lengyel benzint szállítottak román benzin helyett

(Prága, március 10. Az Uj Kelet tudósító-jától.) A csehszlovákiai benzinbotrány arra kényszerítette a hatóságokat, hogy erélyes lé-pésekre határozzák el magukat. A nemzet-védelmi minisztérium hivatalos kommunikéje szerint eddig a következő személyeket tartó-ztatták le: Dostal törzskapitányt a minisztérium pénzügyi és gazdasági osztályából, Boubela törzskapitányt az ellenőrzési osztályból, Kutiva-r kapitányt az automobilosztályból, Mottl kapitányt az I. számú automobilszállalóbjól, Rieger ezredet a minisztérium nyomozóosztá-lyából, végül Adam hadbíró-ezredet, aki a prágai hadosztálybírósághoz van beosztva.

A prágai rendőrgyűlés tegnap este szintén terjedelmes kommuniké adott ki, mely-ből a következők tűnnek ki: A letartóztatott Stufka, Benoni és Svátek, valamint Malina Vencel volt tiszt vallomásából megállapították, hogy Malina, aki 1921-ben kilépett a katonai szolgálatból, felesége révén megismerkedett Kol-ben Jenő ékszerésszel, aki fölkerlte, hogy össze-köttetéseivel eszközölje ki annak a négy cisz-terna benzinnek átvételét, melyet előbb kifog-ásoltak. Malina Dostal törzskapitányt kérte meg, hogy hunyjon szemét. Dostal Pardubitz-ban át is vette a benzint. Malina ezért kétezer koronát kapott Kolbentől és ugyanannyit ka-pott sógora, egy pardubitz gépmester is. Ma-lin ezután az Ilje Stratulat román társaság szolgálatába lépett. E társaság 1922 novembe-rében szintén pályázott a nemzetvédelmi mi-nisztérium által kiírt benzinszállításra és Kol-ben meg akarta ismerni a cég ajánlatát, de Malina semmit sem tudott kifürkészni.

1923 májusában a nemzetvédelmi minisz-

térium a Kolben-céget, a Naftaspolt és a kolini szeszfinomítót fölszólította, hogy tegyenek aján-latot száz ciszterna román benzin szállítására. A szállítás átengedéséért Dostal törzskapitány száz ezer koronát kapott, míg Boubela és Svá-tek egyenként kétszáz ezer koronát kaptak. Bou-bela kezdetben a Naftaspolt ellen foglalt állást, de Svátek, aki bizalmas barátja Boubelának, ki tudta eszközölni a szállítás átengedését. Kolben ezért a szolgálatért Sváteknek két darab kétszáz-kétszáz ezer koronáról szóló takarékkönyvecskét adott át. Svátek föl is vette a pénzt, amelynek felét Boubela feleségének adta oda. Stufkának hetvezezer koronát ígérték, de nem kapott sem-mit. Malina állítása szerint román benzin he-lyett silányabb minőségű lengyel benzint szállítottak.

Sváteknek a benzinüzleten kívül más jövedelmei is voltak. 1923-ban a Naftaspolt Prágában és Brünnben földalatti benzintárá-lyokat épített és azt az ajánlatot tette a nem-zetvédelmi minisztériumnak, hogy készleteit öt évig szintén e tartályokban helyezze el. Svátek felkereste Benonit és közölte vele, hogy Boubela, akihez az akta került, támogatja őt, ha Svátek kezébe háromszázötvenezer koronát kifizet, Benoni Sváteknek tagsági helyet aján-lott konzorciumában, valamint ennek megfelelő részesedést is. Benoninak a Naftaspolnál két-százötvenezer koronáig volt rendelkezési joga. Svátek ezzel az összeggel meg volt elégedve, mire Benoni Sváteknek kezéhez kifizette a kétszázötvenezer koronát. Svátek ebből az ösz-szeből állítólag tízezer koronát fizetett ki Boubelának és ötvenezer koronát Benoninak. Benoni ezt tagadja, míg Boubeláné azt állítja, hogy a pénzt már elköltötte.

Elyágtá író, a Venger alatt belekever

tént az eset s unalmas histórtott tőle. Így el nem csíptem tudott m amíg Pásztor támadott:

— Mi u
— Még
gyanakodva
— Nem
Pásztor
azért rákezdte
— Egy
kérelek, engem
tyázás közben
— Ne
na és igaz?
Pásztor

Fordított vanas éveiben lasztották meg anóderolnak, d ki, amikor pe csak a kezét kolja meg. Egy d holta hivat: — Ford rint szájjal sz kézzel csókoln

A hasc állított egyszer aki éppen állá — Előlk irok érte egy — Mirő P. M. n hogy Kolozsvé kínai árus elv kirit követett szórta.

— Ird akkor majd n Mit vo riporter megí után átvitte kézirátot, han kosárba. A s P. megköszö ajtóból szolt v — Me betű sem. A szerk — Tu kesztő. — Cs a száz lejért.

Össze Genf, n népszövetség érkezett Ben Benes, aki e tanácsának t a leszerelés s szövetség pé sével fog fog képviselői is legyenek a n hét közepén

Az

Ez történt...

Elvágta a száját. Pásztor Árpád budapesti író, a Vengerkák című regény írója a háboru alatt belekeveredett valami kártya-afférbe. Partnere, aki sokat vesztett, hamiskártyázással vádolta. A vád nagyon valószínűtlenül hangzott, — nem is igazolódott be — de az író jónak látta, hogy minden lehető alkalommal erélyesen megcáfolja a pletykát. Akit megfogott, annak könyörtelenül elmesélte, hogy és mint történt az eset s amíg végére nem ért a hosszú és unalmas históriának, addig senki sem szabadulhatott tőle. Így ment ez napokon át, amíg egyszer el nem csipte Karinthy Frigyesét. A humorista nem tudott megszökni előle, hát nem várta be, amíg Pásztor elkezdte a mesét, hanem maga támadott:

— Mi újság? Mi újság?
— Még nem hallottad, — kérdezte Pásztor gyanakodva — mi történt velem?
— Nem. Mondd el!

Pásztornak sehogysem tetszett a dolog, de azért rákezdte:

— Egy züllött csirkefogó azzal vádolt meg, kérlek, engem... engem!... hogy esaltam kártyázás közben...

— Ne beszélj, — csodálkozott Karinthy — na és igaz?

Pásztor nem állt többé szóba vele.

D. T. Oradea-Mare

Fordított világ. Amikor a múlt század hatvanas éveiben Málbil Bukarestben főrabbiá választották megfigyelte, hogy a templomban csak nőderolnak, de az ígért adományokat nem fizetik ki, amikor pedig a törát körülhordozzák, mindenki csak a kezét érinti a törához és a kezét csókolja meg.

Egy dróséja alkalmából Málbil így korholta hivatát:

— Fordított világot látok itten! Szokás szerint szájjal szólnak és kézzel adnak, de itten kézzel csókolnak és csak szájjal adnak.

E. H. Sighetul-Marmatiei

A hascikk. Az Uj Kelet főszerkesztőjéhez beállított egyszer P. M., a lap egyik volt munkatársa, aki éppen állás nélkül volt és száz lejt kért.

— Előlegképen kérem — mondotta — majd írok érte egy szenzációs cikket.

— Miről? — kérdezte a szerkesztő.

P. M. mondott valami fantasztikus történetet, hogy Kolozsvár egyik külvárosában egy idevetődött kínai árus elvágta a felesége nyakát, azután harakirit követett el önmagán és beleit az aszfaltra szórta.

— Ird meg, — mondta a szerkesztő — akkor majd megkapod a száz lejt.

Mit volt mit tenni, az egyébként kitűnő riportert megírta a cikket a másik szobában, azután átvitte a szerkesztőnek, aki el sem olvasta a kéziratot, hanem úgy, ahogy volt, bedobta a papirkosárba. A száz lejt viszont szó nélkül kifizette. P. megköszönte a pénzt, elbucszott és csak az ajtóból szólt vissza:

— Megjegyzem, nem igaz a cikkből egy betű sem.

A szerkesztő fel sem nézett a munkájából:
— Tudom — felelte nyugodtan a szerkesztő. — Csak azt akartam, hogy dolgozzon azért a száz lejért.

Összeült a népszövetség tanácsa

Genf, március 10. Ma kezdődött meg a népszövetség tanácsának ülése, amelyre megérkezett Benes csehszlovák külügyminiszter is. Benes, aki először vesz részt a népszövetség tanácsának tárgyalásain, előterjesztést fog tenni a leszerelés kérdéséről. A következő ülés a népszövetség pénzügyeivel és a Saar-vidék kérdésével fog foglalkozni. Jugoszlávia és Románia képviselői is megjelennek Genfben, hogy jelen legyenek a magyar-kérdés tárgyalásán, amely a hét közepén kerül napirendre.

Nem szabad uzsoráskodni a visszleszámitolási hitelekkel

A Banca Nationala erélyes rendszabályokat helyez kiállításba. Jonescu igazgató nyilatkozza

(Cluj-Kolozsvár, márc. 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az utóbbi időben a Banca Nationalát több oldalról figyelmeztették, hogy az általa visszleszámitolásra hat nyolc százalékkal kiadott pénzeket egyes bankok arra használják fel, hogy valóságos uzsorát üznenek e pénzek kihelyezése alkalmával. Megtörténik, hogy némely bank a visszleszámitolási kamat nyolcszorosát, vagy tizszeresét veszi a megszorult hitelezőkön.

Ez anomáliák ellen a Banca Nationala a leghatározottabban és főleg a hitelt igénybe vevők érdekében akciót indít.

Munkatársunknak ma módjában volt a Banca Nationala cluji igazgatójával, Jonescuvall beszélgetést folytatnia ebben az ügyben.

Az igazgató kijelentette, hogy energikus rendszabályok útján fogják megakadályozni azokat a visszaéléseket, amelyek már uzsorának is nevezhetők. Semmi logika nincs abban, hogy

a Banca Nationalától kapott olcsó hitelt ötven-hatvanhét százalékra adják tovább és ezzel a gazdasági élet minden vonatkozásában drágaság idéztessék elő.

Az ügyek tisztázása és az egészségtelen helyzet szanálása céljából kedden délután hétkor barátságos konferencia útján kívánja a dolgok rendezését. Össze fogja hívni a Banca Nationala cluji körzetéhez tartozó azon bankok vezetőit, amelyek visszleszámitolást élveznek a Banca Nationalától és megvitatják ezt az anomáliát. Feltétlenül ki akarja küszöbölni a banküzemekből az uzsorára hajló tendenciát.

Ha a konferencia ebben a vonatkozásban nem lesz eredményes, akkor erélyes rendszabályokat fognak életbeléptetni. Ő ugyan a visszleszámitolási hitel visszavonására nem jogosult, de jelentést tesz Bukaresztben. Jonescu igazgató kijelentette, hogy ettől a lépéstől az egészségtelen helyzet tisztázását reméli.

Ki kezdte a harcot?...

A Hitler-pör szenzációs részletei. Kahr és Lossow szerepe. Le akarták tartóztatni Ludendorffot

(München, március 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Hitler-pör tegnapi tárgyalásán tovább folytatták a tanukihallgatásokat. Elsőnek Siegfried Schiedt főszerkesztőt hallgatták ki. Schiedt a sörsernokokban történt összejövetelekről beszélt, majd a puccsnap eseményeit esetezte teljesen a vádirat állításainak megfelelően. Schiedtet, aki saját kijelentése szerint Kahrnak dolgozó társa volt, Hitler védőjének kérésére, vallomására nem eskették meg.

A következő tanu gróf Bothmer vezérezredes volt, aki az elnök kérdéseire legelőször is kijelenti, hogy az emlékirat megszövegezésében neki semmi része sem volt. A sörsernokokban lejátódott eseményekről ezeket vallotta:

Bothmer menti Kahr és Lossowot

Hitler revolverrel a kezében jelent meg a teremben. Kahr, Lossowot és Seissert egy revolveres különítmény vezette ki a teremből. Hitler az események előtt kijelentette, ha a terem nem viselkedik nyugodtan, gépfegyverrel fog lövetni a galériáról. Göhrnig kapitány pedig a tetőről lövetett is. A fegyverek, amelyeket használtak, később eltűntek.

— Nekem az volt a benyomásom, hogy egy előre elkészített brutális támadás történt. Kahr, Seisser és Lossow, amikor újra megjelentek a teremben, hogy az új kormány mellett nyilatkozzanak, teljesen le voltak törve. Az én véleményem, mind a hárman csak a kényszer hatása alatt nyilatkoztak. Igen valószínű, hogy a három ur nem gondolta komolyan nyilatkozatát. Látszólagos beleegyezését adta az eseményekhez, mert az események kényszerítő hatása alatt nem is tehettek mást.

A védőnek arra a kérdésére, elképzelhetőnek tartja-e, hogy egy német tiszt a kényszer hatása alatt adott szavát később megszegzi, a tanu kijelenti, hogy nézete szerint szöszegés nem történt.

A Hitler-brigád kezdte a harcot

A délelőtti ülés végén Sommer bajor kormánytanácsost hallgatták ki, aki elbeszélte, hogy a puccs lezajlása után felkereste Kahr és kérdést intézett hozzá, miért tartóztatta le Knilling miniszterelnököt, akinek nacionalista érzelve közismert volt. Kahr kijelentette, hogy ő maga sajnálja legjobban a történeteket, de nem cselekedhetett más képen, mert kényszer hatása alatt állott.

A délutáni ülés első tanuja Kressenstein tábornok, a bajor véderő parancsnoka, Lossow tábornoka volt, aki a november 9-iki véres eseményeket esetezte. Kressenstein kijelentette, hogy a Reichswehr egész tisztikarának és legénységének esküjével tudja bizonyítani, hogy először nem a Reichswehr, hanem a Hitler-brigád tüzelt. A véres összeütközésért a tanu Röhms kapitányt, a „Reichskriegsflage“ elnökét teszi felelőssé, aki a puccsisták parancsnoka volt.

A védő kérdést intéz a tanuhoz Lossow tábornok magatartását illetőleg, a tanu azonban ki-

jelent, nincs abban a helyzetben, hogy hivatalbéli elődjéről ítéletet mondjon. Az esti órákban megkezdik Rossman hadnagy tanukihallgatását, akihez Ludendorff ezt a kérdést intézte:

— Ki volt akkor jelen, amikor Ön az én nevemben megbeszélést kért Lossowtól?

— Erre a kérdésre nem válaszolhatok.

Ludendorff: Lossow jelentése szerint a kaszárnyában az a hír terjedt el, hogy én a kaszárnyába akarok menni és rá akarom venni a katonákat, hogy csatlakozzanak hozzám.

Parancs Ludendorff letartóztatására

Rossman: Én csak egy parancsról tudok, amely úgy szólt, hogy Önt, ha a kaszárnya területére teszi a lábát, le kell tartóztatni.

Ludendorff: Ön, amikor elolvasta Kriebel jelentését, azt a meggyőződést merítette belőle, hogy én rá akartam önt beszélni illegális cselekményekre?

Rossman: Nem volt ez az érzésem.

Néhány jelentéktelen tanu vallomása után Imhof rendőrfőnököt hallgatták ki, aki elmondotta, hogy Hitler és Ludendorff nacionalista birodalmi kormány alakítására törekedtek, de ebben az akcióban Kahr sohasem vett részt. Ludendorff ő előtte ki jelentette, hogy nem kezd olyan vállalkozásba, amely összeütközésbe hozná a rendőrséget a hadsereggel. Hitler pedig kijelentette, hogy semmihez sem kezd, míg a főállambiztonsági hivattal nem értekezik. Imhof vallomása után a tárgyalás folytatását holnapra halasztották.

A porosz kormány után ma a bajor kormány fejezte ki sajnálkozását a szentszéknek, Ludendorffnak a Hitler-pör során a szentszékéről tett kijelentései miatt.

Katonai uralom Görögországban

Athén, március 10. A Kafandarisz-kormány lemondott és valószínűleg Papanastasiu, a republikánus párt vezetője fogja az új kormányt tisztán köztársasági pártiakból megalakítani. Kafandarisz lemondása arra vall, hogy a militarista tényezők kezükbe ragadják a hatalmat. Az egyetlen megoldás Papanastasiu miniszterelnöksége és bizonyos, hogy ő azonnal proklamálni fogja a köztársaságot. Ujabb távirat szerint Papanastasiu elfogadta a kabinet-alakításra kapott megbízást és kijelentette, hogy a nemzetgyűlésen indítványozni fogja a dinasztia detronizálását és a kikiáltását, utólagos referendum mellett.

Az összes lapok jelentik, hogy Venizelosz néhány nap múlva végleg elhagyja Görögországot.

Anglia és Jugoszlávia új athéni követei tegnap nyújtották át Konduriotis tengernagyregensnek akkreditáló levelüket.

A képviselők többsége valószínűleg támogatni fogja az új kormányt, hogy elkerüljék a nemzetgyűlés felosztatását és a katonai diktatura kimondását.

Az „ASTRA“ benzinnmotorok a leggazdaságosabbak

A zsidó nép feltétlenül számíthat Franciaország segítségére

Painlevé professzor előadása egy párisi zsidó osztályon. A zsidóságnak joga és szüksége van a palesztinai nemzeti otthonra. Elsősorban a zsidó népnek kell segítenie önmagán. Miért van antiszemitizmus

(Páris, márc. 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Paul Painlevé volt miniszterelnök és közoktatási miniszter, az Institut tagja, Franciaország legkiválóbb matematikusa és a kamara pártonfelüli képviselője vasárnap előadást tartott Franciaországnak a zsidó nemzeti otthonnal szemben való állásfoglalásáról.

A cionista „Paris-Sion” című lap felkérésére megtartott előadás az Adyar-teremben folyt le óriási hallgatóság előtt. Arra a hirre, hogy Painlevé, Páris egyik legkedveltebb szónoka fog beszélni, valóságos néparadat indult meg az előadóterem felé. Félkilenc helyett csak negyedtíz után kezdhették meg az előadást, mert Painlevé későn érkezett a parlamentből.

Tulajdonképeni előadását egy gyermekkori reminiscenciával kezdte Painlevé. Gimnázista korában feltűnt neki az iskolában valakinek a kifakadása, hogy Franciaországban már zsidó is lehet miniszter (Crémieux). Otthon megkérdezte apját, mi a zsidók bűne, hogy rossznéven veszik tőlük, ha magasra emelkednek. Apja erre azt válaszolta, nem tudják megbocsátani a zsidóknak, hogy a kulturát nekik köszönhetik. Ezt eleinte nem értette meg, mert hiszen úgy tudta, hogy a szivességért, a jótéményért hálás szokott lenni az ember. De azóta meggyőződött róla, hogy apjának igaza volt. Az iránt, akinek valamit köszönhet, mindig többé-kevésbé titkolt ellenszenvet érez az ember. Már pedig a zsidóságnak sokat köszönhet az emberiség: a művelődés alapját.

Nemzeti otthon!

— Különösen a francia nép köszönhet sokat a zsidóknak, mert kulturája a zsidó és a görög nép civilizációjának keveredéséből származott és ezek segítségével jutott odáig, hogy ma olyan jelentős szerepe van a szellemi felvilágosultságban. A zsidóságnak joga és szüksége van a nemzeti otthonra, mert ennek az emléke sohasem halt ki benne, mert mindig élt benne a hazavágyódás. A zsidóságnak joga és szüksége van a palesztinai otthonra, hogy meg legyen a vallási középpontja

Jeruzsálem szent falai között és hogy meg legyen a menedékhelye. Menedékhelynek kell nevezni a nemzeti otthon, mert a világ a zsidóságnak olyan helyzete van, amely szegényre válik a történelemnek. A zsidóságot egy bűne miatt elűzték otthonából, hogy aztán ezt a kikényszerített mindenütt-jelentőségét újabb bűnűl röhassák fel és ürügyül használhassák az öldöklésre, a pogromok szakadatlan láncolatára.

Az antiszemitizmus ellen

— Szemére vetik a zsidóságnak, hogy mindenütt a kereskedelme veti magát. Ezt hivatalos helyről is hallani. Azok, akik ilyen vádat emelnek a zsidóság ellen, elfelejtik, hogy ők kikényszerítették erre a foglalkozásra, amikor minden más megélhetés pusztá lehetőségét is elzárták előle. És azt hinné az ember, hogy az így gondolkozó államok legalább megadják a módját annak, hogy ezek a zsidó néptömegek kivándoroljanak és az ősi hazában keressék a szabad boldogulást, a nyílt és becsületet munkát. Nem így van. Ezek az államok gyökerében akarják kiirtani, a föld színéről eltörölni a zsidóságot.

Kire számíthat a zsidó nép?

Ilyen körülmények között kire számíthat a zsidóság? Először is önmagán kell hogy segítsen magán ez a tízenhétmillió nép és ebben számíthat a nyugati nagyhatalmak és — amit én kiemelhathok — Franciaország segítségére. Vannak ugyan elszigetelt egyesek, akik rossz szemmel nézik a palesztinai zsidóvisszavándorlást, mert ebben a gyarmatosításban a konkurrens angol népnek a francia érdekekre veszélyes ténnyeljesítését látják. De a francia hivatalos álláspont, amelyet Lloyd George-zsal egyetértve már 1916-ban leszögeztem, minben érdektől eltekintve az, hogy Franciaország jószemmel nézi a zsidó népiség megnyilatkozását és minden lehetőleg megteszi a palesztinai zsidó nemzeti otthon megalapításának elősegítésére. A zsidóságnak, amikor ilyen biztosítékokat kap arról, hogy törekvéseit támogatni fogják, az a feladata,

hogy minden tagja úgy anyagi, mint erkölcsi tekintetben tehetségéhez képest teljesítse kötelességét. Sőt, még tovább kell menni a kötelességteljesítésben: minden zsidónak erején felül kell hozzájárulnia a zsidó nemzeti otthon felépítéséhez. Ebben a tekintetben nemcsak a francia zsidóság, hanem az egész világ zsidósága buzditásra szorul, mert a cionista lelkesedés még nem elegendő, ha a zsidóság többi rétegei közönyösen, vagy éppen rosszindulatúan viselkednek az eszmével szemben.

Megkettőzött erővel

— A zsidóság teljes egésze, sajnos, még nem ismerte fel, hogy milyen súlyos felelősséggel tartozik az utókornak. Ezért van az, hogy a nemzeti otthon felépítésére szánt hozzájárulások gyérülnek, az immigráció lanyhul. Ezt csak megmagyarázni lehet, de menteni nem. A legnagyobb magyarázat talán az, hogy Palesztinában gazdasági krízis van, mert az ottani pénz, az egyiptomi font igen jó. Ez a krízis azonban senkit sem tévesszen meg, mert ma mindenütt van gazdasági válság, még olyan országokban is, amelyek gazdasági alapja biztosabban van már kiépítve. Ott van például Németország, amely bizonyos tekintetben összeroppant, Franciaország, amelynek valutája erős támadásoknak van kitéve, Anglia, ahol a látszólagos gazdasági biztossággal belpolitikai nyugtalanságok járnak, Amerika, mely közel jár ahhoz, hogy saját zsirjába fuljon.

Painlevé azzal fejezte be nagy tetszéssel fogadott előadását, hogy Palesztinának, amelyben más országoktól eltérőleg nyugalma lesz a zsidóságnak, csak arra van szüksége, hogy gazdaságilag kissé megizmosodjék, a zsidó népnek tehát még csak gondolnia sem szabad arra, hogy felhagyjon a honalapító és országépítő munkával. Ellenkezőleg, a zsidó népnek kettőzött erővel kell dolgoznia, hogy olyan alapot adjon saját országának, amelyet semmi meg nem ingathat és amelyre biztosan támaszkodhat. Ebben a munkájában, amely annál könnyebben fog menni, minthogy a palesztinai válság szűnőfélben van, a zsidó nép feltétlenül számíthat Franciaország segítségére.

Fischer Ernő

— Meghalt a budapesti Leszámitoló Bank elnöke. Budapestről jelentik: Madarassi Beck Miksa báró, a Leszámitoló Bank elnöke, tegnap este nyolcvanhat éves korában meghalt.

Egy zsidósors

(130)

Regény. Dán nyelven írta Méir Aaron Goldschmidt

— Igen, most aztán meghalt és kár érte, — olyan szép kicsi asszonyka volt! — Hallja-e, ha véletlenül összekerülne Éngbert hadnaggal, hát el ne árulja magát: tudniillik az ő felesége volt. Mostan már megmondhatom, hiszen meghalt.

— Nem, — nem fogom elárulni magam, — mondotta Jákob.

— De hallja-e Bendixen, most aztán megint úgy jövök magához mint a megváltóhoz: adjon kölcsön vagy husz tallért. Tudniillik a temetésen lehetőleg előkelően szeretnék mutatkozni.

— Grabov! Ha szöröstől-böröstől el tudja magát adni nekem, akkor adok kölcsön.

— No ebben csakugyan igaza van, mint-hogy más ingóságom igazán nincsen, amit zálogba adhatnék, mint éppen a saját személyem. De hiszen köthetek életbiztosítást.

Jákob fölvetette a fejét és meredt szemekkel nézett rá. Majd azt mondta:

— Oh, az nem is szükséges.

— Hát akkor kölcsönözze nekem azt a pénzt!

Jákob még mindig rámeredt és nem felelt.

— Ugyan, tegye meg már ezt a sziveséget, folytatta Grabov. — Igazán nem értem, hogyan tud ilyen keményszívű lenni. Ilyen gazdag fickó mint maga, mégis csak markában tart bennünket.

— Havajjon így van-e? — kiáltott Jákob és fölgrótt. — Havajjon igaz-e? ... Akkor adjon elismervényt róla! — Irja, — diktálom.

Tizenegyedik fejezet

Téli délelőttön, a Pile-utcában egy kis házikó előtt, a zsidó község fekete, csukott ha-

lottaskocsija állott meg. Halottat hoztak ki a házból, a koporsót szegény zsidók egész tömege követte, akik, miután a koporsót elhelyezték a kocsiban, a személyszállító omnibuszért veszekedtek és gyűrték egymást, — a kocsik ugyanis ingyenes használatra állottak ottan, a gyászkiéret részére.

Egyik-másik kocsiba egyidőben két oldalról is tolokodtak be, úgy hogy a kocsik belsejében elviselhetetlen zsúfoltság támadt, — kiabáltak, jajgattak ... Más kocsikat csak az egyik oldalról ostromoltak meg, ilyenkor aztán megtörtént, hogy egy-egy ember olyan heves lendülettel nyomult be az ajtón, hogy a másik oldalon megállás nélkül kirepült, — szóval egy jólrendezett ősi-patinás zsidótemetés volt.

Közvetlenül a halottas kocsit után az előkelő, vallásos zsidók haladtak és a szegények közül azok, akik nem tudtak helyet öklözni maguknak az omnibuszokon. Nagy tömeg csöcselék követte a menetet, üvöltve, ujjongva — és köveket dobáltak a halott feé. A rendőrlégények fejüketvesztetten szaladgáltak jobbra, balra és alapos püffökben részesítették azokat, akiket ködöbáson értek, — no meg azokat is, akik nem dobáltak.

Az egyik kocsiban heten ültek, öreg zsidók, akik minekutána válogatott szitkolódzással barátságosan a pokolba tessékelték és palacsintává lapították egymást — végrevalahára mégis csak elcsendesedtek. Akkor aztán kezdtek körülnézni, hogy megállapítsák, tulajdonképen kik is kerültek egymás mellé a kocsiban.

— Én úgy éljek: a Mojse Ringstedt! — kiáltott az egyik és kinyújtá mindkét karját, — már amennyire a szorongásban éppen lehetett. Mire egy másik, aki távol tőle a kocsisarkában gubasztott, imígyen felelt:

— Hát te hogyan kerülsz ide?

— No né, isten úgy segítsen: az Efrajim Gedalje! — kiáltott az előbb aposztrofált Mojse Ringstedt — és buzgón igyekezett legalább az egyik kezét kiszabadítani, hogy megismert barátjának nyújthassa.

— Mikor jöttél?

— Tegnap este. Hogy van a feleséged és a gyerekek?

— Esznek, isznak, — panasznak ne lásék. Mér nem gyüttél péntek este? Sabeszkor olyan bablevest ehettél volna nálam — kóser egy leves volt, én mondom! Szegény, — így kell utaznod, ilyen téli napon.

— Nu, nu! Ez csak azért van, mert jó üzleteket akarok csinálni. Tudod, az utolsó ingét is el kell adni az embernek, ha meg akarja szedni magát.

— Csak tegnap este érkezted — és máris itt vagy?

— Na, — ilyen szegény embernek mint én, mindenütt ott kell lenni, — sok cédóke lesz.

— De még mennyi. Gazdag ember volt — és nincsenek örökösei, akik azt a kis keresetet is irigylik a szegény embertől.

— Ki volt ez tulajdonképen? Mert én nem is ösmertem. Ugye Jánkef Bendit-nek hívták?

— Ki volt? Mi volt? Én nem tudom. Böven lesz cédóke — azért megyek velük.

— Én ösmertem amíg élt, — mondotta egy másik szomszédjának.

A többi hatan mind oda fordultak a beszélőhöz, olyan gyorsan, amennyire a szűk hely éppen engedte.

— Ki ez? — kérdezte halkan Mojse Ringstedt a szomszédjától.

(Folyt. köv.)

A „Hercules”-Tápsör páratlan minőségű Czell-Sörgyár Cluj-Kolozsvár

az Uj Kelet napilap szerkesztik: Felelős szerkesztő: Az Uj Kelet elnöke: Előfizetési ár: Romániában Rador hirdető

— M ujságrógy A magyar közgyűlést elnökké választotta Márkus Miksa tegette, hogy akkor való a vezetőség

— A menházért Poale Ced tartott, am magott Adle Janovitz P gyűlés célja lását és az Krausz Jer tot nyújtot ötszáz leje kötelezvény aláírásakor, kell az egy kölcsönök fizet és pe tott kamat kölcsönt 19 állapítandó fogják viss nosainak. az egyesül is gondok hassa. A j az egész kölcsönköt is szövege

— J ból jelentik zsidó hum letése ötvé ciai városb Amerikába ben de 19 zsidó lapol irodalmilag „Der Kibi moros tart ristát a ne ovációkba

Magyaror ára az utó emelkedett jelent az mennyiség Sopron vic az osztrák magyar cu a fokozott minden fe hivatkozna miatt drág tehát nem utalnak, h het számit utóbbi elt árák a k

Földközi- angol had szigetek korlátait, geri flottát flotta ki amelyekb vesznek, tengeriütt andi csar

Rot

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja

Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.

Feladás szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a farrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei felévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Romániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

— **Márkus Miksa lett ismét a magyar újságíróegyesület elnöke.** Budapestről jelentik: A magyar újságíróegyesület vasárnap rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen Márkus Miksát újból elnöké választották Pakots Józseffel szemben. Márkus Miksa beszédet mondott, amelyben azt fejtegette, hogy az újságírók egyetemes érdekei csak akkor valósíthatók meg, ha egységesen sorakoznak a vezetőség mögött.

— **A Poale Cedek iparosegylet az aggmeházért.** Vasárnap délután két órakor a cluj-i Poale Cedek egyesülete szokatlanul népes ülést tartott, amelyen a zsidó hitközség is képviseltette magát Adler Sámuel elnök által. A tanácskozást Janovitz Péter elnök nyitotta meg és változta a gyűlés célját, amely az egyesület pénzügyi szanálását és az aggmeház létesítését öleli fel. Dr. Krausz Jenő egyesületi ügyész határozati javaslatot nyújtott be. A javaslat szerint az egyesület ötszáz lejes kölcsönkötelezvényeket bocsát ki. A kötelezvények ellenértékének felét a kölcsönjegyzés aláírásakor, másik felét pedig három hónapon belül kell az egyesület pénztárába befizetni. Az egyetemes kölcsönök után a befizetés napjától kezdve kamatot fizet és pedig a Banca Nationala által megállapított kamatlábot és négy százalékot. A felveendő kölcsönt 1926 január elsejétől kezdve később megállapítandó időpontban eszkielendő sorshuzás útján fogják visszafizetni a kisorsolt kötvények tulajdonosainak. Ez a kölcsön lehetővé fogja tenni, hogy az egyesület most már lerázza magáról a finansziális gondokat, az aggmeház létesítését megvalósíthassa. A javaslatához többen hozzászóltak, végül az egész gyűlés egyhangulag magáévá tette és a kölcsönkötelezvények aláírására a felhívást már meg is szövegezte.

— **Jakob Adler — ötven éves.** Newyorkból jelentik: Jakob Adler, a legjobb amerikai zsidó humoristák egyike, a napokban ünnepli születése ötven éves évfordulóját. Adler egy kis galíciai városból származik és mint munkás került ki Amerikába. Itt versek írásából tengődött egy időben de 1910-ben megjelent verseskötete feltűnt a zsidó lapok kiadóinak, akik közül a „Vorwärts” irodalmilag foglalkoztatta Jakob Adlert. Később „Der Kibitzer” című élelappot szerkesztette és humoros tartalmú köteteket is kiadott. Kétféle humoristát a newyorki zsidó irodalom köreiből meleg ovációkra részesítették.

— **Nagy cukorcsempészség Ausztriából Magyarországra.** Budapestről jelentik: A cukor ára az utóbbi napokban kilónként 20.000 koronára emelkedett. Ez az összeg ötven százalékos drágulást jelent az osztrák cukorral szemben, amit nagy mennyiségekben csempésznek át a határon. Főleg Sopron vidékén kezd szinte iparszerűleg kialakulni az osztrák cukor átcsempészsége Magyarországra. A magyar cukorkartell körében nyugtalanságot keltett a fokozott cukorcsempészség, de a kartell tagjai minden felelősséget elhárítanak magukról és arra hívatkoznak, hogy a magas kincstári részesedés miatt drága ennyire a cukor, az árkülönbözetet tehát nem ők, hanem a kincstár élvezi. Sőt arra utalnak, hogy további árleszállításra már nem lehet számítani, mivel a korona relációjának legutóbbi eltérése következtében a belföldi cukorárak a külföldi paritás alá estek.

— **Az angol flotta hadgyakorlata a Földközi-tengeren.** Londonból jelentik: Az angol haditengerészet ma kezdi meg a Baleariszigetek közelében a Földközi-tengeri hadgyakorlatait. A hadgyakorlatokon a Földközi-tengeri flottának hat csatahajója egyesül az Atlanti flotta kilenc egységével. A gyakorlatokon, amelyekben tengerajutatók és repülő is részt vesznek, megismétlik a világháborúban lezajlott tengeri ütközetek egyes részleteit, így a jütandi csatát is.

— **A cluj-i kereskedelmi kamara akciója az iparigazolványok ügyében.** Az utóbbi időben a cluj-i kereskedelmi és iparkamarához panaszok érkeztek, hogy a városi tanács kisebb kihágásokért iparigazolványokat von meg. Azonfelül az iparüzéshez letelepedési engedélyt követel. Mínt hogy ezek az intézkedések főként a kisipart sújtják, a kamara elhatározta, hogy ankétot hív össze és érintkezésbe fog lépni a városi tanácsai az erre vonatkozó rendelkezések enyhítése céljából.

— **Xénia cári nagyhercegnő palotája leégett.** Rigából jelentik: Petrográdban nagy tűz elpusztította Xénia Alexandrova nagyhercegnő palotáját, ahol most a tengerészeti minisztérium könyvtára volt elhelyezve. Az oltási munkálatok közben negyven tüzoltó megsebesült.

— **Terner Jakab huszonöt éves jubileuma.** Zilahról jelentik: Terner Jakab ismert zilahi vállalkozó és fatermelő tegnap ünnepelte működésének huszonöt éves fordulóját. Terner Jakab közbevetésben áll Zilahon és jubileuma alkalmából tisztelői és barátai meleg ünneplésben részesítették. Terner Jakab különben a zsidó eszme huszonöt éves fáradhatatlan munkása is.

— **A blokált lejtéteket teljesen feloldják.** Bukarestből jelentik: A bukaresti központi deviza ellenőrzőbizottság vezetőjének közlése szerint a legfőbb ellenőrző bizottság elhatározta, hogy teljesen feloldja az idegen lejszámlák blokádját. A számlák tulajdonosai a jövőben számláikkal teljesen szabadon rendelkezhetnek, átutalásokat, kifizetéseket teljesen szabadon eszközölhetnek. Az új rendelkezés március 15-én lép életbe.

A KEREN KAJEMET LEJISZRAEL KÖZLEMÉNYE

Március 11.

Avivák!
Barisszianusok!
K. K. L. Biztosok!

Állítsátok össze, osszátok ki az utcák szerint összeállított névsort a gyűjtőcsoportoknak. Irjátok be előre a gyűjtőívükbe a felkeresendő családok neveit.

Purim hete Erec Jiszraelé!

— **Ma kezdődik a balkáni szocialisták konferenciája.** Bukarestből jelentik: Kedden délután nyílt meg a Balkán-államok szocialistáinak nemzetközi konferenciája, melyet az amsterdami második internacionale központi irodájának kezdeményezésére hívtak össze. A konferenciának, amelyen Adler Frigyes osztrák munkásvezér is részt vesz, az a célja, hogy Románia, Jugoszlávia, Bulgária és Görögország szociáldemokrata pártjai között szoros kapcsolatot teremtsen. A napirend legfontosabb pontja a zavaros balkáni helyzet megvizsgálása lesz és ezzel kapcsolatban meg fogják tárgyalni a jugoszláv és bolgár szocialisták antidemokratikus magatartását. Nem lehetetlen, Adler Frigyes javasolni fogja, hogy zárják ki a szakszervezeti intercionáléból a bolgár szociáldemokratákat, akik nagymértékben hozzájárultak ahhoz, hogy Bulgáriában katonai diktatura legyen. Ezzel szemben Hristu Pastuhof volt belügyminiszter, a bolgár szocialisták delegátusa okmányokkal fogja igazolni, hogy a június kilencediki államosinynél a szocialisták épügykéntelenek voltak a jogrend mellé állani, mint a decemberi kommunista felkelés elfojtásánál.

— **Kicsi még a mi lányunk...** Tegnap este tíz órakor a Calea Victoriei 99. számú ház kapujánál Utz Vasilie közrendőrt Moni János borbélyegéd boxerrel súlyosan megsebesítette. A vereség elözménye, hogy Moni már régebben udvarolgat Utz Vasilie tizenhat éves lányának, aki a Calea Victoriei 103. szám alatt szolgál. Az apa, aki még nagyon fiatalnak tartotta a leányát ahhoz, hogy udvarolgassanak neki, többször tiltotta a fiatalembert. De a fiatalok nem törődtek a fenyegetésekkel, a szabad idejüket úgy osztották be, hogy ha csak néhány percre is, de találkozhassanak. Tegnap este, mikor Utz Vasilie hazafelé igyekezett, a Calea Victoriein szembe találkozott a leányával, aki Moni Jánossal karontogva sétált. Rá parancsolt a leányra, menjen haza és a fiut távozásra szólította fel. Az elkeseredett szerelmes erre boxert rántott és a gyanútlan Utz Vasiliere rohant, akit a homlokán és a szemöldökén súlyosan megsebesített. A rendőrt a mentők részesítették első segélyben. Moni János ellen súlyos testisértésért megindították az eljárást.

* Kopol az ideális hashajtó, biztosan és fájdalom nélkül hat. Kapható a gyógyszeraktárban.

— **Bányarobbanás százhetvenöt halottal!** Newyorkból jelentik, hogy Carlslake Cityben (Egyesült-Államok) nagy bányarobbanás történt, amely 175 bányászot eltemetett. Megmentésükre nincs semmi remény.

— **A szatmári dugógyár üzemképes.** Satumare-Szatmárról jelentik: A Guth A. Fiai dugó- és pararagyár égése korántsem volt olyan nagyarányú, mint azt a lapok megírták. A régi és újszerűt ismert gyár minden géppel és felszereléssel és a raktárhelyiségek nagy része sértetlen maradt. Csak a cég bérházának első emelete és a padláson levő raktár lett a tűz martaléka. A cég ennél fogva természetesen szállítóképes és úgy az eddigi, mint a jövőbeli megrendeléseket pontosan tudja eszközölni.

— **Betörés a Mikó-utcában.** Tegnap este Molnár Béla Mikó-utca 28. számú lakásának ajtaját álkulccsal felnyitották és huszezer lej értékű fehérműt elloptak. A rendőrség bevezette a nyomozást és megállapította, hogy a betörést egy szökött katona követte el.

— **Eljegyzés.** Berger Mór fakereskedő Szatmárról eljegyezte Singer Arankát Kassáról. (Minden külön értesítés helyett.)

Herskovits Piri Gherla és Fodor Dezső Cluj jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Felmentették a gondatlanságból okozott emberölés vádjától.** A törvényszék tegnap délelőtt hozott ítéletet Dévay Zsuzsa mócsi ápolónő ügyében. Dévay Zsuzsa a mócsi kórházban mint ápolónő volt alkalmazva és azzal vádolták, hogy a betegápolásra nem fordít elég gondot és azokat a gyógyszereket, amelyeket a betegnek csak cseppenként szabad bevenni, a beteg asztalán hagyja. Így gyanús körülmények között a kórházban Szabó Mialósné meg is halt. Az orvos Szabóéának fájdalomcsillapító cseppeket rendelt, amit a beteg egyszerre megivott és meghalt. A törvényszék a tárgyaláson nem látta beigazoltnak a gondatlanság vádját és Dévay Zsuzsát felmentette.

— **Tiszti felkelés Irországbán.** Londonból jelentik: Irországbán tiszti felkelés tört ki. Ugyanis a kormány 900 tisztet elbocsátott a hadseregéből, akik municióval felszerelve megszállták a Dublin közelében levő erdőket és több hozzájuk csatlakozott katonával megerősödvé, formális guerrilla-harcba kezdtek.

* **Ügyvédi hír.** Dr. Gál Lajos Bucurestiben irodáját Calea Victoriei 98. sz. alá helyezte át. Banca Nationala épülete a királyi palotával szemben. Telefon 10-71.

— **Román csendőrök támadtak meg a bolgár komitácst.** Bukarestből jelentik: Egy bolgár komitációs banda megtámadta Szilisztria közelében a csendőrjáratot. Matei káplárt és két csendőrt megöltek és két román paraszt is halálosan megsebesült. A román kormány erőles intervencióra készül a komitációs bandák megfékezésére.

— **Két betörés lopásért tíz havi börtön.** A múlt év júniusában Ammerling Ede str. Decebal 51. szám alatti lakos bejelentette a rendőrségen, hogy lakásáról huszezer lej értékben különböző fehérműt, ékszert és egy varrógép felső részét elloptak. A feljelentés alapján a rendőrség Farkas Lajos kovácssegédet letartóztatta és beismerő vallomása után átadta az ügyészségnek. A törvényszék ma tárgyalta Farkas Lajos kétrédbeli betöréses lopását. A tolvaj kovácssegéd teljes beismerésben volt és elmondotta, hogy a jelenleg katonai szolgálatot teljesítő bátyjával közösen követte el a lopást. A lopott dolgokat Barika János str. Decebal 51. szám alatti lakosnál értékesítették. Barikané a varrógépet, amit negyven lejért vásárolt, az egyik helybeli varrógép javítóműhely tulajdonosának háromszázötven lejért eladta, egy aranyláncot pedig, amit száznyolcvan lejért vásárolt, a Calea Victoriein egy zálogházban kilencszáz lejért elzalogosította és a lopás felfedezése után, nehogy a rendőrség a zálogcédulát megtalálja, a zálogcédulát is elzalogosította hétszáz lejért. A törvényszék a ma megtartott tárgyalásán Farkas Lajos kétrédbeli lopásért tíz havi börtönbüntetésre, Barika Jánosét pedig lopásban való bűnrészeségben mondották ki bűnösnek és egy havi fogházra ítélték. A vádlottak az ítéletben megnyugodtak.

* Alabástromfehér arcod, kezéd bőre, Ha Kaiser-Boraxot keversz a fürdődbe.

Roth cipész Cluj, Szép-u. 2 (Gólya-nagyáruház mellett)

KÖZGAZDASÁG

† A Banca Crisoveloni kolozsvári fiókja megkapta a devizaautorizációt. Bukarestből jelentik: Az ország egyik legnagyobb pénzügyintézetének a 200 milliós alaptőkéjű Banca Crisoveloni kolozsvári fiókja eddig nélkülözötte a devizaautorizációt. A Központi Devizahivatal méltányolva az intézet nagy gazdasági jelentőségét és szinte az egész országra kiterjedő üzletkörét, tegnap kelt intézkedésével megadta a Banca Crisoveloni kolozsvári fiókjának is a devizaautorizációt. A bank 10-15 nap múlva nyitja meg devizaosztályát.

† Kávéhiány a világpiacra. Bécsből jelentik: A brazíliai kávétermelés az idén kedvezőtlen időjárás, erős esőzések stb. következtében, úgy minőségileg, mint mennyiségileg messze mögötte maradt a várakozásoknak. Brazília kávétermelése 75 százalékát képezi az egész világ kávétermelésének. Ilyen körülmények között az egész világ kávétermelő országainak termése nem lesz elegendő a világ kávéfogyasztásának fedezésére. A kávéfogyasztás az előző évekkel szemben rendkívüli mértékben emelkedett: az Egyesült-Államok kávéfogyasztása például az alkoholtilalom következtében megkétszereződött, úgyhogy Amerika magában az egész világ kávétermelésének a felét fogyasztja. Németországban a kávéfogyasztás szintén lényegesen emelkedik. A kávé ma a világpiacra 60 százalékkal drágább, mint félévvel ezelőtt.

† A jugoszláv gyáriparosok külföldi kölcsöne megkötött. Szabadkáról jelentik: A központi gyáriparosok szövetsége a belgrádi Központi Jelzálogbank kezdeményezésére nagyobb külföldi kölcsön ügyében tárgyal egy amerikai és hollandiai pénzcsoporttal. A pénzcsoport vezetői Bécsből irányították a tárgyalásokat, de váratlanul meghosszabították, mert a Rockefeller-Ofenhaim-féle pénzügyi csoport a jugoszláv kormánytól garanciát kért arra nézve, ha az egy és félmilliós angol fontos kölcsön folyósítása megtörtén-

nék és a dinár árfolyama esne, úgy a kölcsön visszafizetését a kormány biztosítsa a pénzcsoportnak. A pénzügyminiszter beszámolt a minisztertanács ülésén a pénzcsoport kéréséről és arra az álláspontra helyezkedett, hogy annak teljesítése nem kedvező az országra nézve és azt a javaslatot tette, hogy a kormány ne vállalja felelősséget a kölcsön visszafizetéséért. A minisztertanács magáévá tette a pénzügyminiszter javaslatát. A gyáriparosok szövetsége a gyáripar komoly válságáról számol be. A jugoszláv gyáriparban a kölcsön megkötése következtében nagy visszaesés mutatkozik; külföldi pénzeszközök jó valutáért szeretnék összevásárolni a gyárakat.

A mai valutapiac

A lej néhány pontnyi visszafejlődés után ma nyitáskor ismét 3.05-ön állott Zürichben. Bukarest a lejre emelkedő tendenciát mutatott és valószínűleg dobta a devizákat. Nagy szenzációja volt a piacnak a francia frank szokatlan esése, ami arra vall, hogy két nap óta a nyugati tőzsdék kontremiálják Páris és a harminczszázalékos esés, amelyet a francia frank feltűntet, arra vall, hogy ezt a süllyedési folyamatot egyhamar, még kormányintézkedésekkel sem lehet megállítani. Ma már 6.50-es ajánlatok voltak különösen a temesvári bankok részéről francia frankban. Az árák különben így alakultak: osztrák korona 374-375, magyar korona 380-410, cseh korona 547-549, svájci frank 32.80-32.95, francia frank 6.50-6.75, dollár 188-189.5, font sterling 814-817, lira 8.07-8.12, dinár 2.30-2.35.

Valutapiac március 8-án:

Bukarest. Devizák: Páris 690, Berlin —, London 815, Newyork 190, Róma 817, Zürich 32.95, Bécs 27, Prága 550, Budapest 27, Varsó 20.

Bukarest. Valuták: Napoleon 720, márka 40, leva 132, török lira 98, font sterling 810, francia frank 740, svájci frank 33.00, olasz lira 800, drachma 295, dinár 235, dollár 188, lengyel

márka 22, osztr. korona 28, magyar korona 26, cseh korona 535.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 130-130, Amsterdam 214.5-214.5, Newyork 581-578.5, London 2478-2480, Páris 20.15-21.50, Milano 2412.5-2430, Prága 1677-1677.5, Budapest 85-85, Belgrád 725-725, Bukarest 305-310, Varsó—, Bécs 81.7/8-81.7/8.

NYILTTÉR

E rovatban közöltékért a szerkesztőség nem felelős

Nyilatkozat

Mi, alulírott cluji pék- és sütőmesterek kijelentjük, hogy őszinte örömmel üdvözöljük piacunkon a Ghidigeni gyártmányú élesztőt, amely egy minőség, mint hajtóerő tekintetében az általunk ismert legjobb élesztőgyártmányokkal egyenértékűnek nyilvánítunk s amelyet az eddiginél jóval alacsonyabb áron naponként a legteljesebb megelégedésünkre használunk.

Cluj, 1924 március 4.

Szántay Gyula
elnök

Márkus Goldschléger

Toroczka István

Gurát Béla

Mattai és Hutter

Burkhardt és Végh

Ganz Dániel

Vad Gyula

Lusztig és Schoppelt

Gertler Jakab

Salamon Hermann

Wermerscher Ede

Prezensky Pál

Ujhelyi Ignác

Katona Gergely

Höpfler Albert

Güндich Petra Manu-

anta militare Cluj

Ignacz Fülöp

Helmann Jenő

Értesítés

Ezennel nb. vevőinknek b. tudomására hozzuk, hogy a gyárunk épületén támadt tűz ellenére is üzemünk zavartalanul működik, úgy hogy az általunk gyártott és eddig szállított cikkek szállítást továbbra is nb. vevőink legnagyobb megelégedésére eszközölhetjük.

Amidőn ezt közöljük, tisztelettel kérjük nb. vevőinket, hogy irántunk tanúsított bizalmukat a jövőben is megőrizni és b. megrendeléseikkel megtisztelni sziveskedjenek.

Kiváló tisztelettel

Guth A. Fiai

parafa- és fadngőgyár
Satumara

A LEGFINOMABB CSEMEGE A

KALLA-FÉLE HALKONZERV

Kapható minden fűszer- és csemegekereskedésben

Ponyva-viaszkosvaszon

mindennemű célokra
eredeti gyári árban kapható:

Albala Izsó Timișoara

Sürgönycim: Albala Izsó Timișoara-Fabrica

Ha művészi kivitelű

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és teki a székely és réti meze

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORTYÁR RÉSZ.-TÁRS. butortermelt sztalosok furnirszükségleteiket legolcsóbban itt szerzhetik be

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL!

EREDETI GYÁRI ÁRAK!

GYAPJUIPAR R.-T.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK.

CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

Mircea Voda S. A. București

12 / Bulevardul Domniței / 12

Budai föld (caolin) fehér, darabos, örölt

/// Színes földfestékek és francia okkerek ///
Nagyraktár. Prompt kiszolgálás. Kivánatra mintázott árajánlat

יין כשר של פסה

Kóser husvétii erdélyi uradalmi fajborkok nagybani elárúsítása Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi R.-T. Cluj, Calea Regele Ferdinand 70. sz.

יין כשר של פסה

TUNGSRAM A legjobb villanykörte Mindenütt kapható!

EGÉSZ LAKBERENDEZÉSEKET, RÉGISÉGEKET ÉS ZONGORÁKAT, ÉKSZEREKET VESZEK, ELADOK ★ STERNBERG J. ★ ORADEA-MARE PIAȚA UNIRII

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Kedd: Névtelen asszony. (Jubiláris előadás, 25-ször. Új szereposztással. Napibérlet 98.)
 Szerda: Válás után. (Ujdonság. Premierebérlet 45.)
 Csütörtök: Válás után. (Másodszor. Napibérlet 99.)
 Péntek: A Lubinszky-együttes vendégjátéka. Felhívottaknak való új szenzációs műsorral. Bérletszűnetben Szombat délután: A Lubinszky-együttes gyermekelőadása. Mérsékelt helyárakkal.
 Este: A vén gazember. (Ujdonság először. Premierebérlet 46.)
 Vasárnap délután 3-kor: A Lubinszky-együttes vendégjátéka. (Mérsékelt helyárakkal.)
 Egyenlő 6 órákor: A Lubinszky-együttes vendégjátéka.
 Este 8 órákor: A vén gazember. (Ujdonság 2-szor)
 Hétfő: A vén gazember. (Ujdonság harmadszor.)

MOZGÓK MŰSORA

Kedd, március 11.

Select-Mozgó: A gálya. Történelmi nagydrama Gabriele d'Annunzio költeménye nyomán 6 felvonásban. Főszerepben Ida Rubinstein s az óriás Galaor A műsor keretében „Zigotto és a hitelezők” pompás 2 felvonásos vígjáték.

Uránia-Mozgó: Nagy cirkuszszenzáció! A démoncirkusz. Életkép 5 felvonásban. Főszerepben Lotte Claire és Carl de Vogt. Minden érdekfeszítést lebilincselő film.

Apolló-Mozgó: Világraszóló filmszenzáció! A sóhajok hidja. 1. rész. Kolosszális történelmi dráma 4 részben és 20 felvonásban. Főszerepben Luciano Albertini.

Gumigyár keres

Románia területére sarok és talpgyártmányai részére bórkereskedőknél elsőrangban bevezetett

képviselet

Ajánlatok „Gumi 5370” jellegre Haasenstein és Vogler Rt. hirdetőjébe Budapest, V., Dorottya-u. 11. I. kértnek. Rador 1147

Keresek tanulófiut

termény- és vegyeskereskedésem részére (15-18 éves izr. fiut), aki nálam jövőjét megalapozhatja. Kezdetben kevés fizetés, koszt és lakás. Szombaton zárva.

Mózes Márk Sibiu Burgergasse 5

KALMÁR

ÁRUFORGALMI RÉSZVÉNYTÁRS.

főzletét
március
15-én

Str. Regina Maria 25.

(volt Segesváry-üzlet) helyezi át.

Festékek Fűszerek

Engros, endetail — Telefonszámok: 4-25, 5-44
 Fiókok: Str. Regina Maria 42., Str. Rugului 56.

Első Erdélyreszi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand nr. szám
 Telefon Interurban 2-13 ★ Sürgönyc: Juvaere. Cluj

Ékszerárugyártás, nagykereskedés

Fogászati arany és forrasztó ★ Arany, ezüst és platinahevíttel
 Klenze és Schwarzwaldi órákban, valamint kinaezüst árgyakban nagy lerakat.
 Csak viszontelárusítóknak!

Longines

ébresztőórák
7 nagydíj

Fogcrém
KALODONT
Világhírű

”LEBEDA”

Elsőromániai ágynemű-, toll-, gyapju- és gyapotstb. feldolgozóvállalat Rt.

Gyártunk:

paplant,
matracot,
párnát és
mindennemű
ágyneműt.

★
Telefon 596
★

Veszünk és eladunk:

lőszört,
disznószört,
kecskeszört,
gyapjut,
tollat,
africés
Seegrast.

Villamos tollfosztógépünkön tollfosztást, mosást, porzást és tisztítást vállalunk.

Vállalunk:

kórházi,
közintézeti,
szállodai
felszerelések
szállítását.

★
Telefon 515
★

Gyár: Strada Jaşilor (volt Nagyszamos-utca) 14.
 Városi detailüzlet: Calea Victoriei (v. Kossuth L.-u.) 10.

Gazdag raktár

bel- és külföldi gyártmányokban

Tavaszi ujdonságok

FRAKK-CREPP
FLANELLEK
POSTÓK
VELOUR

GYAPJUTAKARÓK
UTAZÓTAKARÓK
LÓTAKARÓK
SZÖNYEGEK

PALMESTON
CHEVIOT
MELTON
DOUBLE

Mindennemű szabókellékek!

SCHERER CAROL ÉS FIAI UTÓDA

GROMEN & HERBERT

NAGYSZEBENI POSZTÓGYÁRÁNAK CLUJI FIÓKÜZLETÉBEN
 CLUJ, CALEA REGELE FERDINAND (WESSELÉNYI-U.) 13.

APRÓHIRDETÉSEK

150—200.000 L
belépnék társul

biztos, jólmenő vállalat, hol tökémet és az annak megfelelő jövedelmet biztosítva lát-nám. Esetleg biztos fe-dezetre kölcsön adnám. Ajánlatot „Agilis” jel-igére a kiadóba kérek.

Összesítható (nyári) gyermekocsi olosón el-adó. Király-u. 33., ajtó 7.

Eladó ház a belváros-ban. Lakás azonnal elfog-lalható. Cim a kiadóban. 6925

Kiskereskedők és vállalatok! Adóügy-ken tel-jesen jártas szakértő köny-velő elvállal: Üzleti köny-vek felfektetését, revizió-ját, mérlegkészítést, állandó könyvelést és praktikus könyvelési rendszerek be-vezetését. Könyvelés és levelezés román, magyar és német nyelven. Cluj, Piata Stefan cel mare 4. Eta] II. 6926

Magyar Lexikon (tizen-hat kötet), magyarnyelvű szpirodalmimunkák, használt férfiruhák, felöltő, cipők, egy forgatható zongoraszék és egyéb apróságok olosón eladók. Strada Romei (Eperjes-u.) 12. — Mindeanap d. u. 2—4 kö-zött.

Hogyan juthat ingyen könyvhöz? Ha öt példányt rendel az itt felsorolt köny-vek egyikéből, ugyanannak a könyvnek hatodik pél-dányát ingyen kapja. Ez a kedvezmény kizárólag ezekre a könyvekre érvé-nyes: Agnon: És a meg-görbedt kiegyenesedik (45 lei) S. Alejchem: Leégett nemesek (30 lei) (30 lei) Bin Gorion: József és test-vérei (30 lei) Fényes Samu: Jiddi első változása (50 lei) Frigyes: A zsidók termé-szetrajza (40 lei) Gorelik: Cion és Golusz (15 lei) Kaczér: Golem (15 lei) Kabbalisták és csodatevők (25) Majrovits: Tóra és Cionizmus (8 lei) Paneth: Utazásom a Szentföldön (8 lei) Sokolow: Uj zsidó [15 lei] Zeng ő hária [25 lei] Uj Kelet könyvosztálya.

Legszébb purimi aján-dék a héber képeskönyv, pontozott szöveggel, ára [45 lei] Uj Kelet könyv-osztálya.

Magas árban
veszünk

butort, szőnyeget, por-cellant, zongorát, Wert-heim kását egész lakás-berendezéseket. Meghi-vásra házhoz megyünk.

Beck és Benjámín
Oradea-Mare
Strada Cogalniceanu
Telefon 17—03

Olosón kiárusítjuk rak-táron levő perzsa és gyári szőnyeget, ebédlő-, hálóberendezé-seket, antik butorokat.

Modern üvegesiszolda és tükörárugyár

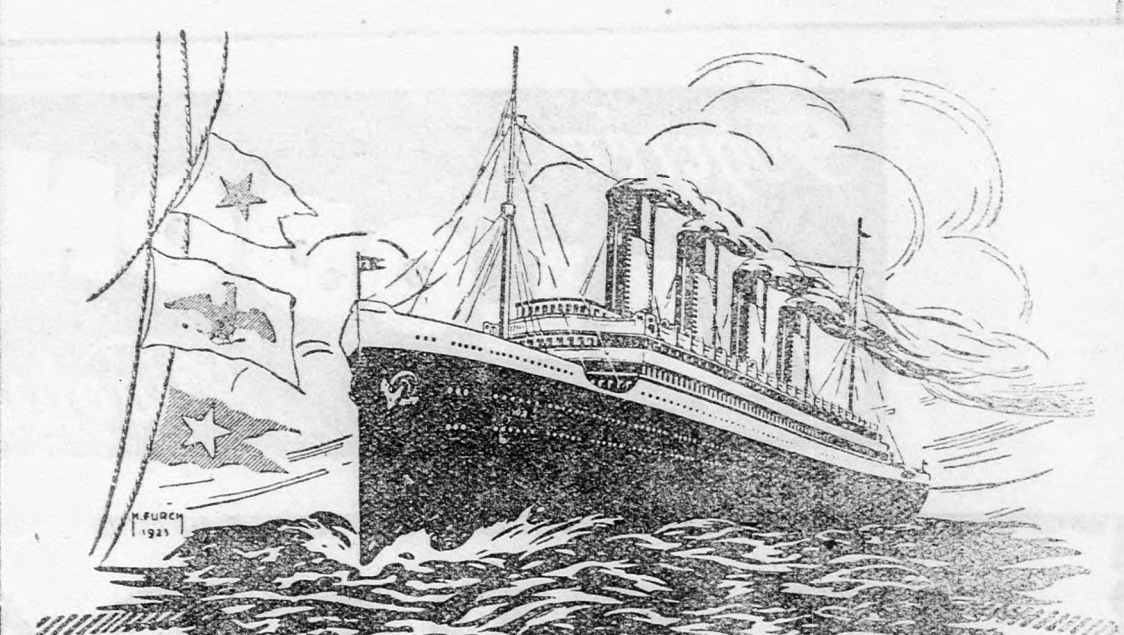
PÉCHY ÉS TÁRSA
ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD),
STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

Készíti a legszebb tükroket és butor-tvegeket minden méretben és Ujrafoncsorozás mennyiségben! Kérjen árajánlatot

30 éves fiatalember, volt talmudista, nőtül venne oly jó zsidó házból való intel-ligens leányt, kinek hoz-zátartozói révén kimehet-nénk Amerikába. Részletes és teljes című levelek fényképpel ellátva „Ézer” jeligére a kiadóba külden-dők. 6922

Ajándékkönyvek: Kropot-kin: A francia forradalom 160 lei, Bródy Sándor: A szerelem élete ana [kötve] 120 lei, Balsac: Veszített illúziók 200 lei, Szép E.: Szegény grófnővel álmo-dott [kötve] 150 lei.

Palesztinalérkép [40/32 cm.] ára 16 lei. Uj Kelet könyvosztálya.

KÖZVETLEN ÚTVONALAK
BUKAREST - TEMESVÁR - NAGYVÁRAD ÉS HALMITÓL.

Hamburg- Amerika-
Bréma- Kanada-
Antwerpen- Argentína-
Cherbourg-on Braziliába

KERESZTÜL
A VILÁG LEGHIRESEBB GÖZHAJÓIN

ROTE STERN LINE
AMERICAN LINE
WESSE STERN LINE

BELGÉNLAND
LAPLAND
SÖTHLAND
ZEELAND
ST. PAUL

MINEKAHDA
MENCHEURIA
MONGOLIA
KROONLAND
FINLAND

MAJESTIC
OLYMPIC
HOMERIC
PITTSBURG
CANOPIC

HETENKINT 3-SZORI HAJÓINDULÁSSAL
AMERIKA-ÉS KANADÁBA

GYORS, KÉNYELMES ÉS BIZTOS. A 2 ÉS 3 OSZTÁLY BERENDEZÉSE
2-4 VAGY 6 SZEMÉLYES, KÜLÖN KABINJAIVAL FELÜLMULHATATLAN.
ELSŐRENDŰ NÉMET KÖNYHA ÉS KISZOLGÁLÁS.

PROSPECTUST ÉS HAJÓMENETRENDÉT INGYEN ÉS BERMENVE KÜLÖ

N. BRÜCK & CO.
BUKAREST / STRADA ZARINDAR NR. 12
TIMIȘOARA - JOȘEP/TADI / TR. L. BRATIANU / HERRENGAZDE NR. 8

ROMANIA LEGNAGYOBB HAJÓUGYVÉRSÉGE
DIJTALAN FELVILÁGOSÍTÁS ÚTLEVÉL-ÉS VIZUMÜGYEKBEIN.
LEVELEZÉS MINDEN NYELVEN - IRJATOK AZONNAL!

PARFUMS · POUDES · LOTIONS

LT-PIVER

AZURÉA POMPÉIA
FLORAMYE TRÉFLE INCARNAT

A

DIANA

GÖZ- ÉS KÁDFÜRDŐ

ERDÉLYBEN A
LEGMODERNEBB ÉS LEG-
HIGIENIKUSABB

Önmaga ellen vét, ha nem
Nagy és Szilágyi-

nál festeti és tisztíttatja ruháját. Cluj, gyár Strada Barajiu (vult Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kos-suth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatti

GARDIÉS TÁRSA

fényképezési műtermei
Cluj-Kolozsvár, str. Saguna
(v. Bartha Miklós-utca) 13

Portrék,
gyermekfelvételek,
nagyítások

Prima
bácskai
kender

Kapható:
Havas Dezső
Timisoara

„SIRPINOL“

legjobb szer a légzőszervek megbetegedései ellen. Ugymint: Tüdő-és hörghurut, köhögés, számarköhögés és tuberkulózis ellen. Min-denki kérje háziorvosát, hogy „Sirpinol“-t rendeljen!

Kapható minden gyógyszer-tárban

Készíti: Mera Viktor „Fehér Kereszt” gyógyszer-tára Reghinul-Sásesc

Arcod bőre hogyha
Nagyon zsiros,
KAISER BORAX
Jó hatása biztos.

1498

Telefon- sz. 51. **LADAGYAR** Flóküzlet Egeres

Mindenemő lácskat és fadóbozokat összeszegezzen és szé- azedott részeken megrendelésre azonnali átszálít és szállít a legolcsóbb napi áron

Sajovics és Lebovits fakereskedés és ládagyar
Cluj, Strada Cernuzi (vult Kajantol-ut) 1 szám

Üzenet az nap óta újra sz az „Ez történt”

és így annak a rül az adoma a be a szerkesztő nagy tömegben tetlenné teszik, válaszoljunk és „Ez történt”-ek szunk sajtó a történt”-ek is szempontokat nagyobb sajná

Ki tud r tatkozik egy p mást argument felajánlja, hogy tud hazudni. A mesélni kezd: — Vala Dunához akart séget kértem a szer könyörülj művelt. Hirtel a levegőbe s e voltam... — Látt a másik.

Visszav asszony nagy igen akart t utasított viss sen ha a sze ténit egyszer, megkérte a le szavakkal uta — Mit kezét? Maga — Mit dulva éppen meg? — vág

A dési vasuti kocsi nem javítottá ut egyik éle egy harmados egy római ké

Egy já kodott harm kinevezett k barátságos h menjen át a — Del — Há van írva a k — De hátamra, ho maradok én

Veniz Athén, jeszti a re Venizelosz t Anglia nom

Londo niszter által válaszolni kék könyvbe gosítani a j mindaddig keleti határ folytatják a sitheti továb a népszövet az Európa mok terület

Ez történt...

Üzenet az „Ez történt“ pályázóknak. Néhány nap óta újra sűrűn hoz a posta panaszos leveleket az „Ez történt“ rovatvezetőjének. A levelek legtöbbször azt sérelmezi, hogy az általa beküldött adoma alatt más valakinek a neve szerepel szerzőként. Kénytelenek vagyunk pályázóink figyelmét újra felhívni arra, hogy sem tévedésről, sem rosszakaratról nincs szó, a félreértések onnan származnak, hogy ugyanazt az adomát többször is beküldik és így annak a szerencsés pályázónak a neve kerül az adoma alá, akinek a pályázata elsőnek futott be a szerkesztőségi asztalra. Sajnos, a szokatlan nagy tömegben érkező „Ez történt“ pályázatok lehetlenné teszik, hogy minden pályázónak külön válaszoljunk és itt közöljük, hogy a beküldött „Ez történt“-ekből gyűjteményes kötetet szándékszunk sajtó alá rendezni, amelybe azok az „Ez történt“-ek is belekerülnek, amelyeket különböző szempontokat figyelembe véve a napilapban a legnagyobb sajnálatunkra sem közölhetünk le.

Ki tud nagyobbat hazudni? Két zsidó vitakozik egy pesti kávéházban, de nem tudják egymást argumentumokkal meggyőzni. Végül az egyik felajánlja, hogy annak legyen igaza, aki nagyobbat tud hazudni. A másik fél elfogadja a feltételeket és mesélni kezd:

— Valamelyik este huszan körül fogtak és a Dunához akartak cipelni. Kétségbeesésben segítséget kértem az Istentől, hogy csak most az egyszer könyörüljön rajtam. És az Ur valóban csodát művelt. Hirtelen szárnyaim nőttek, felemelkedtem a levegőbe s egy pillanat múlva a lakásom előtt voltam...

— Láttalak... felelt jég hideg flegmával a másik.

Strasser Jolán, Cluj

Visszavágtott. Frida Fein gazdag özvegyasszony nagyon szerette egyetlen leányát és nem igen akart tőle megválni. Így bizony gyakran utasított vissza haragosan egy-egy kérés, különösen ha a szerencsétlen fiú szegény is volt. Történt egyszer, hogy egy szegény, de jóra való ifjú megkérte a leány kezét, de az anya ezekkel a szavakkal utasította vissza:

— Mit akar maga éhen kórász, a leányom kezét? Maga talán megbolondult?

— Mit gondol, ha nem volnék megbolondulva éppen a maga lányának a kezét kérném meg? — vágott vissza az önértékes ifjú.

Mordecháj Herkules

A dési állomáson. Közismert dolog, hogy a vasúti kocsik legnagyobb része tönkrement, mert nem javították. A vagonhiányt a Szamosvölgyi vasút egyik élelmes kalauza úgy oldotta meg, hogy egy harmadosztályú kocsit falára krétával odarajzolt egy római kettőst és a kocsiból másodosztály lett.

Egy jámbor atyafi azonban mégis befurakodott harmadosztályú jeggyel a másodosztályúvá kinevezett kocsiba. Jön a kalauz és nem éppen barátságos hangon rá szól az utasra, hogy vagy menjen át a másik kocsiba, vagy fizessen.

— Dehogyan fizetek. Ez harmadosztály.

— Hát nincs szeme, hogy meglássa, kettős van írva a kocsik külső falán.

— De láttam. Hanem az ur mind irhatja a hátamra, hogy ur vagyok, azért csak paraszt maradok én attól.

S. P. Dej

Venezelosz elhagyta Görögországot

Athén, március 11. Papanastasiu holnap terjeszti a régens elé az új kormány listáját. Venezelosz tegnap este elhagyta Görögországot.

Anglia nem garantálhatja Franciaország határait

London, márc. 11. A francia külügyminiszter által kiadandó sárga könyvre Macdonald válaszulni fog egy aktagyűjteménnyel, amelyet két könyvben fog kiadni. Ebben fel fogja világosítani a francia közvéleményt arról, hogy Anglia mindaddig nem garantálhatja Franciaország keleti határait, míg a franciák törvénytelenül folytatják a Ruhr-megszállást. Anglia nem teheti továbbá Franciaország követeléseit, hogy a népszövetség rendelkezéseit is garantálja az Európa keletén és délkeletén alakult új államok területi sérthetlenségét.

Elkerülhetetlen a szerb-bolgár háború

Jugoszlávia be akar vonulni Bulgáriába. Fantasztikus tervek Szorbia és Görögország megtámadásáról. Hazarendelték a szófiai Jugoszláv követet

(Belgrád, március 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A jugoszláv kormány Rakics szófiai szerb követet táviratilag Belgrádba rendelte, hogy jelentést tegyen a bulgáriai helyzetről. A jugoszláv katonai hatóságok megtorló intézkedéseket készítenek tenni a bolgár komitácik támadásainak ismétlődése esetén. A jugoszláv vezérkar el van tökélve arra, hogy azonnal megszállja a permici szénmedencét.

Bolgár diplomáciai körök szerint Jugoszláviának ez a terve abban leli magyarázatát, hogy nincs elegendő szene és a komitácik támadások túlzott kiszínezése csak ürügyül szolgálnak ennek a tervnek keresztülvitelére.

Bukarest, március 11. Feltétlenül megbízható forrásból az „Indrumarea“ a következőket jelenti: 15.000 felfegyverzett és szervezett macedón komitácik harckészen áll és csak a bolgár kormány rendelkezését várják, hogy betörjön Jugoszlávia és Görögországba.

Detektívek csempészték Ausztriába a magyar koronát

Szenzációs fordulat a valutarontók elleni nyomozásban. Tetteérték az egyik detektívet. Bécsi és budapesti nagykereskedők megbízásából dolgoztak a csempészek

(Budapest, március 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Már megirtuk, hogy a budapesti rendőrség nagy titokban nyomozást indított annak megállapítására, kik és milyen módon csempészik külföldre nagy tömegben a magyar koronát, amivel a valuta állandó ingadozását és gyakori zuhanását idézték elő. Tegnap ebben az ügyben több előállítás is történt. A detektívek négy kereskedőt, egy bankigazgatót és egy ékszerészt vittek be a főkapitányságra. Mára ebben az ügyben érdekes fordulat következett be. A rendőrségnek ugyanis tudomására jutott, hogy több valutaellenőrző detektív, akik a vonatokon teljesítettek szolgálatot, rendszeres csempészetet folytattak hivatalos hatalmukkal visszaélve. Rengeteg magyar koronát, idegen valutát, aranyat és ékszert csempészték át a határon.

Erre a kellemetlen felfedezésre úgy jött rá a rendőrség, hogy pénteken az Orient Expressz átvizsgálása után a vizsgálatot végző detektíveket is revideálták és Gampel József detektívnel milliárdokra menő magyar koronát, külföldi valutákat, ékszereket és nyersaranyat találtak.

Gampel beismerte, hogy a csempésztést régóta folytatja, több budapesti kereskedő és ékszerész megbízásából, de összeköttetésben volt bécsi nagykereskedőkkel is. A detektív ugyszólván pénzbeszedői teendőket látott el és fix jutalékot kapott a Bécs és Budapest között átcsempésztett összegek után.

Gampel vallomása alapján a rendőrség több textilkereskedőt és ékszerészt előállított. Érdekes, hogy Gampel milyen trüffel dolgozott, bevallotta, mindaddig úgy sikerült a gyant elhárítani magáról, hogy

az utasok ellen a legszigorúbban járt el

és a legcsekélyebb kihágásért is feljelentést tett, úgy hogy hírhedt volt a szigorúságáról. A nyomozás tovább folyik.

A rendőrség előzetes letartóztatásba helyezte

Havas textilkereskedőt, Halmi Nándor textilügynököt, Neumann Arnoldot, a Neumann és Zoltán-éeg főnökét, azonkívül Görög Nándor és Wiesenbacher József ékszerészeket, Frey Zsigmond textilnagykereskedőt és Hirsch Jenő textilkereskedőt.

Egyenetlenség a Poincaré-kormányban

Több miniszter a kabinet lemondását akarja. Nem hívják össze a nagy nemzetgyűlést. Május tízedikére tervezik a francia választásokat

(Páris, március 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A francia minisztertanács tegnap foglalkozott a szenátus pénzügyi bizottságának a pénzügyi javaslatok ügyében elfoglalt álláspontjával. A kormány elhatározta, hogy bizalmi kérdésnek fogja deklarálni, hogy a pénzügyi javaslatokat a kamara által megszavazott formájukban fogadja el a szenátus is.

Hivatalos körökben határozottan cáfolják azt a hírt, hogy Poincaré össze akarja hívni a nagy nemzetgyűlést a kamara mandátumának egy évvel való meghosszabbításának kimondására. Ez annál inkább fölösleges, mert ezt a kamara egyszerű törvénnyel is elhatározhatja.

A kormány helyzetéről különbözőnek a vélemények. Némelyek szerint

Poincaré legkésőbb csütörtökön lemond,

más verzió szerint kabinetjét átalakítja. Minden esetre elejti de Lasteyrie pénzügyminisztert, akit a közvélemény a gazdasági romlás legfőbb okozójának tekint. Beszéli, hogy Millerand meg szeretné hosszabbítani a kamara mandátumát, mert erős többséget kíván arra az esetre, ha a törvényhozás két háza között komoly konfliktus törne ki. A miniszterek egy része a válságot kompromisszummal szeretné elhárítani a felhatalmazási javaslat ügyében, de Poincaré

hajthatatlan és a szenátus csütörtöki ülésén felveti a bizalmi kérdést.

Az angol sajtó frank-pánikról ír. Párisban, fényüzési üzletekben 123 frankot is szívesen fizetnek egy angol fontért. A frank zuhanását Angliában általában véve politikai okoknak tulajdonítják. A „Westminster Gazette“ szerint

a frank megmentése csakis a Ruhr-akció feladásával lehetséges.

A „Daily News“ szintén a Ruhr-megszállást tartja a katasztrófális pénzügyi balsiker okának. Hiu álom volt, írja, az a reménység, hogy a roppant francia adósságokat a német jóvátételből lehessen kifizetni. A „Daily Chronicle“ szerint Poincaré politikája teljes katasztrófa szélére sodorta Franciaországot. A „Times“ kifejti, hogy a Ruhr-vidék megszállása mint pénzügyi művelet kudarcot vallott a francia nép előtt. Most a frank rohamos esése és az árak emelkedése folytán támadt helyzet a pénzügyi egyensúly felbomlásában nyilvánul meg.

A tegnapi minisztertanács alapján jól informált helyen azt hiszik, hogy

a kormányban egyenetlenség van.

Egyes miniszterek a parlament azonnali feloszlását, mások a kamara meghosszabbítását kívánják, de vannak, akik a kormány átalakítását követelik, egyesek pedig a kabinet azonnali visszalépését javasolják.

A tifuszbajrvánnyal indokolják a pájesz-inkvizíciót

Tovább tartanak a pájeszlevágások. Nyilatkozik Pop Daru tanfelügyelő. Nem vezették zsidóellenes szempontok

(Sátmar-Szatmár, március 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szombati számunkban nagyobb cikkben számoltunk be a szatmári talmudiskolák bezárásáról és az aranyosmedgyesi pájeszlevágásról, amely a környék egész zsidóságát óriási izgalomban tartja. Azóta több helyről kaptunk panaszokat, hogy az állami iskolákba járó zsidó gyerekeket kényszerítik a pájesz levágására. Így a negresti zsidó szülőktől tegnap a következő táviratot kaptuk:

A tanfelügyelőség a 860-924. számú rendelete alapján kényszerítik a zsidó gyerekeket a pájesz levágására. Kérjük illetékes helyen eljárni a rendelet hatálytalantítása iránt. Megjegyezzük, hogy a tanítósággal mindig jóviszonyban éltünk.

Szükségesnek tartottuk, hogy megismerjük az ügy előzményeit és azokat az indokokat, amelyek a megértő kultúrember hírében álló Pop Daru tanfelügyelőt a rendelet kibocsátására indították. Az Uj Kelet munkatársa felkereste a tanfelügyelőt, aki a következőképpen ismertette a kérdést:

Intézkedéseimben sohasem vezettek felekezeti és vallásellenes szempontok. Kijelentem, hogy nem vagyok rosszakaratu és még kevésbé vagyok ellensége bármely felekezeti tanuló hitoktatásának. Ezzel szemben kötelességem ügyelni arra, hogy az ifjuság nevelése és tanítása ne ütközzék a higiénia legelemibb követelményeibe. A velemjárt bizottság tagjai is tudják, hogy például a Petőfi-utcai zsidó iskolában nagyszerű impressziókat szereztem, ezzel szemben a többi iskolákban felháborító állapotokat találtam. Ezekben a helyeken a legégszégtelegben levegőben töltönek el kis gyermekek egész napokat. Emiatt el kellett rendel-

nem az iskolák bezárását mindaddig, amíg azok nem felelnek meg a közegészségügyi követelményeknek.

A pájeszlevágásokról a tanfelügyelő így nyilatkozott:

A rendeletet kötelességem volt kiadni, mert egész Erdélyben tifuszbajrvány dühög. Köteleztem minden iskolát, hogy szorítsák rá a tanuló gyerekeket a rövid hajviseletre, mert a hosszú haj sok bajvájnyak az előidézője. Hogy mennyire nem volt rendelkezésemnek vallási és felekezetellenes tendenciája, annak legőszintébb bizonyítéka, hogy elrendeltem az avasi és bánavidéki román gyerekek hosszú hajának levágását úgy, mint a pájeszt. Ismételtlen hangsúlyozom, nem volt szándékomban senkinek vallásos érzületét megbántani.

A tanfelügyelő átadta az ominózus 860/924. számú rendeletet, amely a következőképpen szól:

Satu-Mare, 1924 március 4-én.

Az összes szatmármegyei iskoláknak!

Figyelembe véve azt a veszedelmet, amely a kiütéses tifuszbajrvány terjedésével fenyeget, tegyék meg azonnal az iskolák tisztántartását és fertőtlenítését célzó összes intézkedéseket. Gondoskodni kell arról, hogy a tanulóknak tiszta fehérmemük legyen és mindazokat, akik szentes fehérmemükbe jelennek meg az iskolában, el kell távolítani. A tanulók haját rövidre kell nyírni és semmiféle címen sem szabad megtérni a zsidóvallású tanuló pájeszviselését s mindaddig el kell tiltani őket az iskola látogatásától, míg ennek a rendeletnek eleget nem tesznek.

Ezzel a rendelettel nem akarjuk megbántani sem a hitét, sem a vallását, sem a rítusát senkinek sem, de erre az intézkedésre szükség van az elemi iskolákban éppenny, mint a hadseregben is, ahol nem tőrnek meg higiénikus szempontból a hosszú haj viseletét.

Ugyanezzel a szigorúsággal kell ezen rendeletet végrehajtani az Avasvidéken és Nagybánya

környékén is a román tanulókkal szemben, ahol a fiuk hosszú haját viselnek.

A tanítóknak szigorúan kell ügyelniük az iskoláslányokra is, hogy gyakran mossák a fejüket petróleummal. Ebből az alkalomból a tanítói karnak alkalma lesz arra, hogy cselekvőleg mozdítja elő a bajvájnyelleni küzdelmet.

A fenti intézkedéseket dobszóval kell a tanulóknak közhírre tenni és egyszersmind népszerű közegészségügyi előadásokkal kell felvilágosítani a lakosságot az intézkedések szükségességéről. Gondolni kell a háborus kiütéses tifusz pusztításaira, hozzá kell látni a munkához, meg kell tisztogatni az iskolákat, hogy a bajvájny terjedésének útját álljuk.

Pop Daru, tanfelügyelő

E nyilatkozat és rendelet alapján valószínűnek látszik, hogy Pop Daru tanfelügyelőt csakugyan nem vezették kimondott zsidóellenes szempontok intézkedéseiben, amelyek azonban ennek ellenére is súlyos sérelmet képezik a vallásos zsidóság számára. A mi véleményünk az, hogy a bajvájny elleni védekezést kitűnően meg lehet oldani pájeszlevágás nélkül is. Egyszerűen ügyelni kell a tanuló fokozottabb tisztálkodására. A hitükhöz és a vallási formákhoz ragaszkodó zsidók számára a legsúlyosabb lelkiismereti kényszerrel jelenti ez a rendelet. Egészen bizonyos, hogy a zsidó szülőket más uton is rá lehet szorítani a higiéniai szempontok legminuciózusabb betartására. Minthogy csakugyan az az impresszió, hogy Pop Daru intézkedésével nem akarta megbántani a zsidóságot, feltétlenül reméljük, hogy a tanfelügyelő ur módot fog keresni, hogy a szándéka ellenére elkövetett sérelmet jóvátegye. Hiszen ez a kérdés nem annyira pedagógiai, mint orvosi dolog és meg vagyunk győződve róla, hogyha az orvosokra bizzák a közegészségügyet, akkor meg fog szünni végre a pájeszinkvizíció.

Feloszlátják a német birodalmi gyűlést

Berlin, márc. 11. Marx kancellárnak a koalíciós pártok vezéreivel folytatott tárgyalásai nem vezettek eredményre. Ennek következtében a kancellár véglegesen elhatározta a parlament feloszlátását. A feloszlátó rendelet még ezen a héten megjelenik. Az új választások május tizenegyedikén lesznek.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Méir Aáron Goldschmidt

— Ez a Sája Jiszról. Több pénze van, mint magának és nekem együttvéve.

— Istenes, jámbor ember volt, — kezdette beszédét Sája Jiszról és szemét ajtatosan forgatá a kocsai plafonja felé.

— Hogy jámbor-e? — szakította félbe egy másik, — én bizony sohasem hallottam a chaszidim¹⁾ között nevét emlegetni.

— Na, neki is megvoltak a fogyatékoságai! De azért szorgalmasan eljár a sül-be és jomkiperkor csak úgy benn maradt, mint akármelyik legjámborabb ember. Mellettem volt az ülése, — hát csak tudom, — tette még hozzá nem csekély büszkeséggel.

Minthogy senki se merészelt ellentmondani, tehát folytatta.

— Igen is, hogy vallásos ember volt! Több jótékonyágot gyakorolt, mint az egész hitközség együttvéve. Minden templomegyületnek tagja volt és ahol csak tudomást szerzett egy zsidó gyerekről, akit keresztényhez adtak inasnak, azonnal gondoskodott róla, hogy zsidó mesterhez kerüljön. És valahányszor zsidó gyereket az átkozott iskolázatásra szántak, — ami a legjobb zsidóból is gój-t csinál, — mindjárt kéznél volt és keresztül vitte, hogy a boltospuld mellé kerüljön. Zichronoi librohó!²⁾

— És ő maga milyen üzletekkel foglalkozott? — kérdezte Mojse Ringstedt.

Ennél a kérdésnél elborult Sája Jiszról arca és úgy mondta:

— Hogy ő milyen üzletekkel foglalkozott? Kérdezze inkább úgy, hogy milyen üzleteket tett tönkre! Igen, tönkre tette az üzletet, — az én üzletemet — és tulajdonképpen nekem kellene most cedókat adni! Éppen tegnap is, — jön hozzám a kövér kapitány. Igen, —

¹⁾ Chaszidim: egy emberszerető szektája a zsidó vallásnak.

²⁾ Helyesen: „Zichroná livráhá“, magyarul: „áldás emlékére“.

mondja nekem, — ha kell, kaphat tőlem adóslevelet a fizetésemre, vagy akármilyen más zálogot kedves Izrael ur. — Ha kell! mondom én, — nekem nem kell se adóslevél, se zálogkapitány ur. — Tehát kölcsön adja nekem a pénzt ennélkül is? — kérdezi ő. — Ha a kapitány ur pénzt akar kölcsön, — mondok én és nevetek hozzá, hát az más dolog. — Na, — mondja ő, — akkor már Bendixen különben egy fickó volt, de hát hiába, — ha egyszer megdögölt. Ez igazi gentleman volt kedves jó Izrael uram. Ha olykor nagyon szorított a kapca és az embernek nem volt már se lefoglalható fizetése se másféle zálogja, hát akkor becsületszóra kötelezte magát az ember — és ő úgy viselkedett, mintha értékelni tudná az olyasmit, mint egy becsületszó. Maga nem teszi ezt Izrael ur. — Nem, istenments kapitány ur! — mondtam én. — Inkább akármilyen más szolid zálogot, csak becsületszót ne. Még a régi jó időkben annyi becsületszót hagytak nálam raktáron különböző hadnagy urak, hogy egy egész hadsereget föl tudnék szerelni vele. — A kapitány erre nagyot nevetett és egy pár új vállrőzsát hagyott zálogban nálam, melyeket rövid idővel ezeltört hozott csak el az aranymivestől — becsületszóra.

— Zsentleman? — kérdezte Mojse Ringstedt a szomszédjától, — mi az hogy zsentleman?

— Tudom is én! — válaszolt a kérdező, — valami olyan ember lehet, aki száz percentszed.

— Ezt az egész csürhét most a nyakamra szabadította, — folytatta Sája Jiszról. — Alapjában véve az ember többet keres, ha három márkát ad kölcsön egy kabátra vagy alszokonyára, mintha száz tallért ad egy ilyen előkelő ur fizetésére. De hát annyit sirnak meg vinnyognak az ember nyakán — és az ember könnyen risesznek is kiteszi magát. Vele azonban megessett — és pedig éppen azért, mert kis kölcsönöket nem akart adni. Ha valami

szegény asszony kopogott be hozzá és egy márkát kért egy kendőre, — és ha mindjárt az őt tallért is megérte, — még csak be se engedte magához. Akkor aztán a gójok azt mondták, hogy egy uszoras, egy vérszopó, egy bűdös zsidó... bűdös zsidó, — ezt szeretik mondani, erre mindjárt kaphatók. Szomszédomban lakik egy keresztény, az kétszáz százalékra ad csak kölcsön: őt is bűdös zsidónak hívják.

— Hogy az ördög vinné a bűdös zsidóját! — hallatszott kívül és egy kődarab csörmpölve repült be a kocsai ablakán.

Mojse Ringstedt behúzódott a kocsai sarkába. Egy rendőr utána vetette magát a kődobáló kölyöknek.

Néhány perc szorongó csöndben mulott el. De aztán újra urrá lett a kíváncsiság, az utasokon és olyan arkifejezéssel, mint akinek a nyelv összefolyik a szájában, — kérdezte Mojse Ringstedt:

— Igazán olyan jó üzleteket csinált?

— Evade!³⁾ Többje volt, mint amennyi kellett neki. Éppen társüzleteket akartam vele csinálni.

— Maga Sája Jiszról? — kérdezték feszült érdeklődéssel.

Sája Jiszról egy ideig némán hallgatott, hogy antul jobban kiélvezze hallgatóinak kíváncsiságát és csak aztán folytatta.

— Legutóbbi jomkiperkor, mint rendszeren, egymás mellett ültünk a templomban. Egyszer csak belép a doktor Léwy és pont velünk szembe helyezkedik el...

— A doktor Léwy? — szakította félbe az elbeszélőt Mojse Ringstedt, — nem a Leib Léwynak a fia az, aki a Mendel Kohn lányát vette el?

— Nem, — válaszolt Efraim Gedalje, — ez a Leib Schächternek a fia.

³⁾ Rontott kiejtése a héber „vaddaj“ szónak. Magyarul: „bizonyos“. Itt ebben az értelemben: „de mennyire!“

(Vége köv.)

NE FÉLJEN!

Nem sir a gyermeke, ha Höfer-gyermekhintőporral és Höfer-gyermekkrémmel ápolja

Az Uj Kelet 3. napilapján szerkesztik: G. Felekes szerkesztő az Uj Kelet elnöke. Felhívási és közértesítési árszámok. Romániában a Rador P. hirdetés.

— Cla. követe. Lon. Clark ezrede vetéte. Clar. ten működő.

— Me. cialistáinak. Ma kezdődött a cialista szervezőkongresszus, zeteközi szocia és a sajtó te resti kongressz. Balkán állam tejezésre jutt nyire lehet, ayodalmának kongresszus program érv. szocialista me. elja szembe. törő támadás. lást fog fogla. vel szemben.

— Sz. irók. Orade. ujságírók m. indítottak fi. gyalásokat. mert nem s. letre összeh. ujságírók u. lapkiadóknak. kaptak, kim. napilapok k. ujságírók a. engedéllyel. lapot adnak.

— Ma. pályanyerte. írta, hogy a. bemutatja k. műirónak. az erdélyi. zett darab k. amelyet m. nagy sikerre. tóval kapcs. számában az. a szerző a s. renciái miat. sunk felker. Benöt, aki. dékában és. Másoldali ér. dent el fog. hanyagságra. amely önma. ciósan érdek. fogástalan e. elé kerülni. előzi meg. második elő. a „Válás ut. sordarabja l.

— Elg. halálos kime. Nadasel állor. munkás háro. berakást elvé. tolni. Varga. szerencsétlen. roncsolták. A. zék Kolozsvá. előtt meghal.

— Ca. donból jelen. san meghalt. végrendelet. zott, hogy. megegyezzen. feltárója, Ca.

HIREK

Az Uj Kelet sz. egyetemes erdelyi és bánsági zsidóság napilapja

Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.

Felkeltő szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Óromániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

— Clark ezredes lett Anglia moszkvai követe. Londonból jelentik: A brit kormány Clark ezredest nevezte ki Anglia moszkvai követévé. Clark, aki a kommun után Budapesten működött, jelenleg prágai követe Angliának.

— Megkezdődött a Balkán államok szocialistáinak kongresszusa. Bukarestből jelentik: Ma kezdődött Bukarestben a Balkán államok szocialista szervezeteinek kongresszusa. A szocialista kongresszus, ellentétben a többi nagyszabású nemzetközi szocialista kongresszusokkal, a nyilvánosság és a sajtó teljes kizárásával megy végbe. A bukaresti kongresszus legfontosabb programja: A Balkán államok szocialista szervezetei jó előre kirejzésre juttatják pacifista álláspontjukat és amennyire lehet, utját állják a fenyegető háborus boykotnak. A másik fontos probléma, amely a kongresszus tagjait foglalkoztatja, az amszterdami program érvényesítése az összes Balkán államok szocialista mozgalmában. A kongresszusnak komoly célja szembeszállni a munkásság egységtrójta elleni támadásokkal. Ugyanakkor a kongresszus állást fog foglalni Oroszország háborus készülődésével szemben is.

— Sztrájkbaléptek a nagyváradi újságírók. Oradeamareből jelentik: A nagyváradi újságírók már hónapokkal ezelőtt mozgalmat indítottak fizetésük javítása érdekében. A tárgyalásokat azonban nem tudták megkezdni, mert nem sikerült a lapkiadókat közös értekezletre összehozni. Ma délután egy órakor az újságírók újból átnyújtották követeléseiket a lapkiadóknak és mivel érdemleges választ nem kaptak, kimondták a sztrájkot. A nagyváradi napilapok közül egy sem jelenik meg. Az újságírók a közönség tájékoztatására hatósági engedéllyel „Tudósítás” címmel alkalmi röplapot adnak ki.

— Ma este bemutatják Karácsony Benő pályanyertes színművét. Az Uj Kelet megírta, hogy a kolozsvári Magyar Színház ma este bemutatja Karácsony Benőnek, az ismert színműtörnek „Válás után” című darabját, amely az erdélyi drámapályázaton ötvennégy beérkezett darab közül egyhangú dicsőretet kapott és amelyet már Marosvásárhelyen a múlt évben nagy sikerrel adtak elő. A kolozsvári bemutatással kapcsolatban az egyik itteni lap tegnapi számában azt a téves információt közölte, hogy a szerző a színházzal támadt állítólagos különös érdeke miatt visszavetné a darabot. Munkatársunk felkereste ebben az ügyben Karácsony Benőt, aki kijelentette, hogy ez nincsen szándékában és hogy a bemutatás ma este megtartják. Másoldali értesítésünk szerint a színház mindent el fog követni, hogy a neki imputált hanyagságra rácsófoljon és így a „Válás után”, amely önmagában is minden ízében szenzációsan érdekes színpadi munka, bizonyára kifogástalan előadásban fog ma este a közönség elé kerülni. A bemutatást élénk érdeklődés előzi meg. Az igazgatóság csütörtökre tűzte ki második előadásra a darabot, de valószínű, hogy a „Válás után” a Magyar Színház állandó műsordarabja lesz.

— Elgázolta a vonat. Tegnap délután halálos kimeneteli szerencsétlenség történt a közeli Nadasel állomáson. A vasútállomáson Varga István munkás három társával vagont rakodott. Amikor a berakást elvégezték, a tele vagont lejjebb akarták tolni. Varga István egy kőben megbotlott és olyan szerencsétlenül esett, hogy a kerek a fejét összeroncsolták. A munkást vonatra tették, hogy behozzák Kolozsvárra, de Varga még a vonat indulása előtt meghalt. A vizsgálat megindult.

— Carnarvon lord végrendelete. Londonból jelentik: Macwell tábornok, a tragikusan meghalt Carnarvon lord legjobb barátja és végrendeletének végrehajtója, Egyiptomba utazott, hogy Tutankhamen fáraó sírja ügyében megegyezzen az egyiptomi kormány és a sír feltárója, Carter Howard között.

Kahr volt bajor diktátor ellen eljárást indítottak

Lossow tábornok lesújtó véleménye Hitlerről. Menteni próbálják Kahr-t és Lossow-t

(München, március 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hitler és társainak büpörében ma kezdtek meg Kahr főállambiztos kihallgatását. Az elnök megjegyezte, hogy a tanut egyelőre megesketés nélkül hallgatják ki, mert külső körülmények arra mutatnak, hogy része volt az eseményekben. Ezért nyomozási eljárás indult meg ellene.

Kahr kijelentette, hogy kezdettől fogva nem hagyta kétségben a nyilvánosságot aziránt, mennyire fontos birodalmi részeknek tartja az egyes államokat és hogy a ráruházott hatalmi kört nemcsak Bajorország javára, hanem az egész

német birodalom érdekében kívánja felhasználni.

Tegnap délután gróf Bothmert hallgatták ki. Bothmer vallomása kedvező volt Kahr-ra és Lossow-ra, mert a tanu azt bizonyította, hogy Hitlerék revolvert szegezve nyomultak be a terembe és ott ily módon csikarták ki Kahrék hozzájárulását a puccshoz. Lossow vallomásában elmondta, hogy Hitler ékesszólása nagy hatást gyakorolt rá, később azonban észrevette, hogy Hitler nem alkalmas a diktátor szerepére. Lossow meg volt győződve, hogy Németországot csak egy direktórium mentheti meg, mely független a parlamenttől.

— Játszási engedélyt kaptak a Magyar Színház idegen állampolgárságu tagjai. Jelen-tette annak idején az Uj Kelet, hogy Gritta prefektus revízió alá vette a színház külföldi honosságú tagjainak tartózkodási és játszási engedélyt. Gritta prefektus a törvényre való hivatkozással értesítette Janovics szinagazgatót, hogy mindazok a színészek, akiknek a tartózkodási engedély mellett a szépművészeti miniszter által engedélyezett játszási joguk nincs, nem léphetnek fel ügyük rendezéséig. Az ügy elintézése céljából Janovics Jenő igazgató Bukarestbe utazott és a ma déli vonattal érkezett haza Kolozsvárra. Janovics bukaresti utjáról a következő nyilatkozatot tette: — Gritta prefektus ur intézkedése törvényen alapult s így az ellen igen természetesen semmi kifogást sem emelhettem. Bukarestben a Magyar Színház ügyét a legkoncepciósságban módon kezelték s a szépművészeti minisztérium a legnagyobb előzékenységgel adta meg a tagoknak személy szerint is a játszási engedélyt. Mivel a szintársulat és színházi személyzet tagjainak 96 százaléka román állampolgár s mindössze 4 százalékot tesz ki az idegen állampolgárok száma, Bukarestben is belátták kérésnek jogos voltát. Ezek után semmi akadályja nincs annak, hogy a Magyar Színház eredeti programja szerint folytassa működését.

A KEREN KAJEMET LEJISZRAEL KÖZLEMÉNYE

Március 12.

Avivák!
Barisszianusok!
K. K. L. Biztosok

Állítsátok össze, osszátok ki az utcák szerint összeállított névsort a gyűjtőcsoportoknak. Irjátok be előre a gyűjtővevőkbe a felkeresendő családok neveit.

Purim hete Erec Jiszraelé!

— Kimutatás a kórházi szegény betegek élelmezőbizottságának 1924. évi február havi működéséről. Kiosztott ebédtek száma 986 adag, kiosztott tejmenyiség 70 liter, kiosztott bormenyiség 26 liter. Bevételek: tagdíjakból 12,215, betegek hozzájárulásából 1,520, adományokból 1,925, templomi adakozásokból 550, összesen 16,200 lej. Kiadások: igazgatási költségre 3,100, ételhordásra 4,646, segélyekre 1,472, jutalékokra 1,915, konyhai kiadásokra 368, tűzésre 334, tejsre 403,50, egyéb kiadásokra 934, egyenleg 3,026,50, összesen 16,200 lej. Cluj, 1924 március 1-én, Neumann Mórné elnök, Izrael Fülöp gondnok. Mózes Elek jegyző.

— Zsarolási kísérlet postagalambbal. Newyorkból jelentik: Különös eset foglalkoztatja a newyorki rendőrséget. Borbel newyorki kereskedő üzlete előtt megállt egy autótaxi s kiszállt egy férfi és egy lyukakkal ellátott dobozt dobott a kereskedő üzletébe és aztán visszagrott az autóbá és elrobogott. A dobozban egy postagalamb volt, amelynek a lábára a következő szövegű irás volt kötve: „Azonnal küldjön a postagalamb lábára erősítve ezer dollárt, mert különben vége az életének.” A newyorki rendőrség, ahova a kereskedő feljelentést tett, utnak akarja indítani a postagalambot és repülőgéppel akarja annak utját követni, hogy elfoghassa a zsaroló tetteseket.

* Ha gummi-övszert vásárolunk, ne fogadjunk el mást, csak „Ollá”-t.

* Kirándulásnál nélkülözhetetlen a Diana sóborszesz, izmaink legjobb ápolója. Ügyeljünk a Diana névre.

— Az ital gőze — vér. Tegnap délután a Monostori ut 135. szám alatti Porutiu-féle kocsmában Pop Pável, Felekán Pável és Riskán Pável parasztleányok már a kora délutáni órákban elkezdtek a mulatozást, este hat óra felé teljesen részegek voltak. Felekán megjegyzést tett Pop Pávelre a Gazdasági Akadémia erdészére, aki ezért Felekánt rendre utasította. A másik két mulatozó arra kérte az erdészt, hogy ne zavarja meg a társaságot. A részeg erdész azonban nem hagyta abba a szitkozódást és azzal fenyegetőzött, ha Felekán nem vonja vissza a megjegyzést, akkor lelövi. Felekán és Riskán a fenyegető kijelentés után rárohantak az erdészre és ütlegelni kezdték. Pop Pável előrántotta revolverét s ráördítött társaira: „Ha nem álltok meg azonnal, valamelyiket agyonlövöm.” Felekán ki akarta űtni az erdész kezéből a fegyvert, amire az elsütötte revolvert. A golyó Felekán Pável hasába fúródott, aki eszméletlenül esett össze. Azonnal értesítették a történetekről a rendőrséget és az ügyészséget. Az ügyészség részéről dr. Iepure ügyész szállott ki a helyszínre s elrendelte az erdész letartóztatását.

— Sulyos vasuti szerencsétlenség a Rivierán. Párisból jelentik: A rivierai expresszvonat hat mérföldnyire Lyontól kisiklott. A katasztrófának számos emberélet esett áldozatul. A halottak között van három angol utas is, egyikük egy előkelő katonatiszt, a tizenhárom sebesült között van Thomson londoni orvos és egy tábornok.

— A párisi nemzetközi kamara román bizottsága. A párisi nemzetközi kereskedelmi kamara az árucserre megkönnyítésére, továbbá minden nemzetközi vonatkozású gazdasági kérdésben az egységes eljárás biztosítása érdekében felszólította többek között Románia kereskedelmi kamaráit a közreműködésre. Annak idején mi is foglalkoztunk a román bizottság megalakulásával. Bukaresti jelentés szerint a bizottság megszervezése céljából az ország egyes kamaráinak küldöttéi közül a következők jelentek meg: Bukaresti kamara: Cr. Cerchez és D. Staicovici; Constantai kamara: Gh. Georgescu és I. N. Ionescu; Targul-muresi kamara: Bürger Albert kamarai elnök és Biró József vezértitkár; Jasi-i kamara: N. Stefanu és G. Miranta; Brassói kamara: Paul Vilmos elnök és Bruder Ernő vezértitkár; Temesvári kamara: Oprea János elnök és Lendvay Jenő vezértitkár; Galati-i kamara: I. D. Popovici elnök és V. D. Paurescu vezértitkár; Brailai kamara: V. Budescu és C. Gagiulescu; Oradea-marei kamara: Barbu Romulus elnök és Pap János vezértitkár; Focsani-i kamara: V. Antonescu és Al. Emandi; Craiovai kamara: C. Geicu és N. Saita; Ploesti-i kamara: G. Pap és Stelian Papina; Pitesti-i kamara: A. Mracek és N. Mamulea; Cluj-i kamara: Negrutiu I. kamarai elnök és Caciula N. kamarai titkár; Chisianui kamara: I. Samlicsi és I. Sargeanu. A kamarai nemzeti bizottságban ezenkívül az „UGIR” is képviselve van Cerchez elnök és C. Mircea mérnök személyében. Miután a nemzetközi kamara alapszabályai szigorúan tiltják a politikát, annak minden politikával foglalkozó szövetkezet, ipari, pénzügyi vagy kereskedelmi vállalat és intézmény lehet aktív tagja. A kamarána való felvételt a bukaresti „Comitetul National” intézi. Az aktív tagokon kívül a kamarának vannak még úgynevezett „szövetkezett tagjai” is, amelyek között vezető kereskedelmi és iparvállalatok és gazdasági szakemberek foglalnak helyet. A kamara évente két kongresszust tart, amelyen a tagok közül bárki fel szólalhat. A román bizottságot Párisban állandóan egy titkár képviseli, aki felvilágosításokkal a tagoknak bármikor rendelkezésére áll. Tagsági díjak 300 és 500 frank.

KÖZGAZDASÁG

...
 # Árfölvétel a műszaki szakmában. A cluji munkügyi inspektorátuson ma a munkások és munkáltatók képviselői között tárgyalások folytak az árfölvétel módosítása tekintetében. Ezuttal az Archimedes mérleggyár, a Törzs és Ormai, a Lengyel és Selényi cégek, az Universum, továbbá a városi és a Ganz-féle villamosművek munkásai bérének megállapításáról tanácskoztak. E cégek kollektív szerződésében az órabér tíz lej minimum és husz lej maximum között váltakozott. A munkások husz százalékos bérjavítást követelnek. A többi szakmákra nézve a tárgyalások csak később fognak megindulni. Itt jegyezzük meg, hogy július óta az árak tizenhárom százalékkal emelkedtek, amely a bérjavítási arányszám szerint nyolc százaléknak felel meg. A pincérek mozgalma, amelyről néhány nappal ezelőtt megemlékeztünk, a bíróság előtt van. A munkaadók fixizetést ajánlanak a pincéreknek, akik azonban a százalékrendszer fentartását kívánják. A vendéglős-pincérek kilenc százalékos százalékos részesedést, a kávéháziak tizenegy százalékos követelnek.

 # Az olasz kézen levő román kincstári bonok. Bukarestből jelentik: Az „Universul” szerint Bratiannu Vintila pénzügyminiszternek az olasz kézen levő román kincstári bonok konszolidációjára vonatkozó javaslatát az olaszok elfogadhatatlannak mondják. Az erre vonatkozó jegyzékváltás a királyi pár római útjának küszöbén bizonyos nehézségekbe ütközik, amelyekre nézve az „Universul” sürgős felvilágosításokat vár a kormánytól.

 # A kazánfelügyelőségek az ipari és kereskedelmi minisztérium hatásköre alatt maradnak. Megirtuk, bukaresti híradás nyomán, hogy az iparfelügyelőségek új beosztásával kapcsolatban a kazánfelügyelőségeket a munkügyi minisztériumhoz osztották be. Ezt a rendelkezést

azonban újabban visszavonták és a kazánfelügyelőségek továbbra is az ipari és kereskedelmi minisztérium hatásköre alá fognak tartozni. Ez az intézkedés azonban átmeneti marad és csak addig tart, amíg megalakulnak a kazántulajdonosok kerületi szövetségei.

A mai valutapiac

A mai nap lényegesebb változást nem hozott. A frank ma zürichi nyitáskor visszaesett. Az árak a következők: osztrák korona 374-375, magyar korona 380-410, cseh korona 547-549, svájci frank 32.80-32.95, francia frank 6.70-6.75, dollár 188-189.5, font sterling 814-817, lira 8.07-8.12, dinár 2.30-2.35.

Valutapiac március 11-én:

Bukarest. Valuták: Napoleon 720, márka —, leva 132, török lira 95, font sterling 800, francia frank 700, svájci frank 33.00, olasz lira 800, drachma 280, dinár 230, dollár 188, lengyel marka 23, osztr. korona 28, magyar korona 26, cseh korona 540.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 130.5-130.5, Amsterdam 214 3/4-214 3/4, Newyork 581-581 1/4, London 2478-2479, Páris 21.10-21.00, Milano 2375-2385, Prága 1677-1677.5, Budapest 80-80, Belgrád 715-715, Bukarest 302.5-302.5, Varsó —, Bécs 81 7/8-81 7/8.

 # A ki nem sajátítható birtokrészek megállapítása. A „Közgazdaság” legújabb száma közli a földművelésügyi minisztérium fölhívását azokhoz a földbirtokosokhoz, akiknek több helyütt van fekvőségük. A rendelkezés így szól: A földművelésügyi és javadalmak minisztere tudomására hozza azon birtokosoknak, akiknek ugyanazon vármegyében, vagy több különböző vármegyében egy-nél több birtokuk van, hogy értesítsék folyó év március 15-éig az agrárbizottság központi irodáját, mely birtokban, vagy birtokokban óhajtják a tör-

vény 10-ik paragrafusában előírt kisajátíthatatlan kvótarész rezerválását. Ebből a célból szükséges az illető írásbeli nyilatkozatban keresni azoknak a birtokosoknak a nevét, amelyek 1916 augusztus 15-én tényleg az illető tulajdonában voltak, megjelölve, hogy mily nagy területet hagyott meg a birtokok mindegyikéből a kisajátítási bizottság; felemlítendő továbbá az is, hogy a megyei bizottság a törvény végrehajtási rendelkezésének 106. cikke értelmében rezerválta-e a kisajátíthatatlan kvótarészeket és mily nagyságban? A földművelésügyi miniszter felszólítja a birtokosokat, hogy ezzel az alkalommal a fentiekben kívül sorolják fel mind azokat az érveket, amelyek belátásuk szerint a kvótarész igazságos rezerválásának ügyét szolgálhatják. Abban az esetben, ha az érdekeltek a jelen felszólításban meghatározott terminust nem tartják be, vagy a szükséges felvilágosításokat egyáltalán nem adják meg, a földművelésügyi minisztérium a kisajátíthatatlan birtokrészeket hivatalból fogja megállapítani.

 # A munkügyi inspektorátus a köztisztaságért. A cluji munkügyi felügyelőséghez a munkások részéről ismételtelen jöttek panaszok, hogy a munkahelyek piszkosak és a bennük való huzamosabb foglalkozás az egészségre nézve föltette ártalmas. Különösen sűrűn ismétlődnek meg a panaszok a piribányák és kisebb műhelyek ellen, amelyek közül némely helyiséget már évtizedek óta nem meszelték. Az inspektorátus ezuttal is figyelmezteti a műhelytulajdonosokat, hogy a köztisztaságra vonatkozó rendelkezéseket szigorúan tartsák be. A közeli tavaszi hónapok alatt az inspektorátus ellenőrző szemléket fog tartani a helyszínen és a legnagyobb szigorral fog eljárni azok ellen, akiknek műhelye nem felel meg a törvényi köztisztaságra vonatkozó követelményeinek.

 # A bécsi marhavásár. (Saborsky Fiai sürgönyjelentése.) Felhajtás 2576 darab, közöttük 545 romániai. Az árak 500 koronával drágultak, prima minőségűben élénk keresletet.

יין כשר של פסח

יין כשר של פסח

Kóser husvétii erdélyi uradalmi fajbörök nagybani elárusítása Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi R.-T. Cluj, Calea Regele Ferdinand 70. sz.

יין כשר של פסח

יין כשר של פסח

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgönycim: Saborskysöhne Wien — Előállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Husküdemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

Házasulandók
figyelmébe

Saját érdekében győződjön meg, hogy butorait mégis csak Fischer Albert és Társa cégnél szerezheti be a legolcsóbban. Figyelni a címre!

Gyári lerakat Cluj, Calea Regele Ferdinand 61. sz. Telefon 5-79 Gyártelep: Gherla

Ha művészi kivitelű

butort, zongorát

akar venni, ne Marosvásárhelyre és teki n is sajnálja az utat SZÉKELY és RÉTI ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermelt sztalosok furnírzsükségeiteket legolcsóbban itt szerezhetik be

יין כשר של פסח HUSVÉTI ÁRU יין כשר של פסח

Értesítjük igen tisztelt vevőinket és a fogyasztó közönséget, hogy ez évben ismét forgalomba hozzuk a tiszta cikóriából készült közkedvelt

יין כשר של פסח UHU kávépótlékot,

mely főtisztelendő **Koppel Reich ur** a budapesti aut. orth h. község főbírójának szigorú felügyelete alatt készül és ennél fogva rituális szempontból minden igénynek megfelel.

Előjegyzéseket elfogad:

Hienz Vilmos, Kolozsvár,
Biro József, Nagyvárad,
Trautner Sámuel, Szatmár,
Grosz Lajos és Fia, Temesvár.

Kőbányai Polgári Serfűző- és Szent István tápszerművek r.-t.

Rapid 4 és 6 csapos sörlefejtő készülékek Gloria és korona dugaszoló gépek, valamint az összes alkatrészek

külön kaphatók a

Banca Industriali e Commerciale Cluj, Strada Regina Maria 9.

...KOLOSZVÁR, ST. BA...
 ...Pop, (Brassai-utca...
 ...ion: Szerkesztő...
 ...Kiadóhivatal...
 ...N. Sz. — —
 ...kizáróla...
 ...erkésztségnek...
 ...Kéziratokat...
 ...adunk vissza

24 március 12

Weiz

A zsidó nép követelők voltak. nekik, hanem alakult nyugalm, nem tisztított, hanem voltak a zsidó nép...
 ...Weizmann...
 ...európai zionisták...
 ...vezetőinek követel...
 ...Chaim újbol Amer...
 ...tési alap, a Keren...
 ...sen elő Erec Jisz...
 ...dörög eddig is na...
 ...a felépítés költsé...
 ...eddig befolyt 1.20...
 ...nagyobb felét a...
 ...csak Palesztina, b...
 ...a legnagyobb várt...
 ...zsidóságtól vártu...
 ...geket, amelyekkel...
 ...és most lev...
 ...és sulyos, vádoló...
 ...lenül bámulunk a...
 ...kezekkel várjuk a...
 ...mann, hogy mire...
 ...sága, hogy amíg...
 ...addig Amerika az...
 ...szik Európa? És...
 ...az európai zsidós...
 ...szágépítés költsé...
 ...Amerika ad, ma...
 ...nyedén tiszser a...
 ...bámulóktól függ...
 ...mányait Amerika...
 ...hogy megszűnünk...
 ...lenni, hogy telát...
 ...munkának ez a...
 ...csak lelkesedünk...
 ...viselje egyedül a...
 ...Nem lehet elégs...
 ...építése az egész...
 ...melyik része önn...
 ...De ha még...
 ...az európai és a...
 ...történelmi hivatá...
 ...háramlik a felad...
 ...mert Európában...
 ...sége, az sem dön...
 ...nizmus születési...
 ...mert Európában...
 ...két életes erőfor...
 ...ezredes, misztiku...
 ...ság öntudatos id...
 ...A keleti...
 ...mozgalom gyöke...
 ...európai zsidóság...
 ...az irányát isme...
 ...adott megújhodo...
 ...koltóket, istent...
 ...ereju népvzetöl...
 ...ki a szervezők...
 ...eszményi tett hé...
 ...nyugati feltörő...
 ...hajtása létrejött...
 ...a chalur, aki az...
 ...kedő szemei elő...
 ...tők követelte vég...
 ...Igy az e...
 ...lasztva arra, ho...
 ...központja legye...
 ...igazi kiválasztó...
 ...egy felelősségtel...
 ...az alkotó nép...
 ...mindenben; és...
 ...ujításában, a...
 ...kitermelésében...
 ...összeadásában is...
 ...és ez mo